

τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότας ταῖς αὐταῖς τιμαῖς καὶ τοὺς ἀθανά-
τους³³³ τιμᾶσθαι. Ἐγὼ μὲν οὖν αὐτοὺς καὶ μακροζῶ τοῦ θανάτου³³⁴, καὶ
ζῆλῶ, καὶ μόνους τούτοις ἀνθρώπων³³⁵ ὄμιαι κρεῖττον εἶναι γενέσθαι³³⁶, οἷτι-
νες, ἐπειδὴ³³⁷ θνητῶν σωμάτων ἔτυχον, ἀθάνατον μνημῆν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐ-
τῶν κατέλιπον ὁμοίως δ' ἀνάγκη τοῖς ἀρχαίοις εἶησι γρηθῆαι, καὶ θεραπεύειν-
ται³³⁸ τὸν πάτριον νόμον ὀλοφύρεσθαι τοὺς θαντομένους.

ΛΥΣΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΣΙΤΟΠΩΛΩΝ

Ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ στέρησιν ἐντοπίου σίτου μεταχειρίζοντο ξενικόν, διὰ τοῦτο οἱ ἐγ-
χωρίοι σιτοπώλαι κερδοσκοποῦντες ἠγόραζον ὅλον τὸν σίτον διὰ τὰ τὸν πωλῶσιν εἰς μα-
γάλας τιμὰς. Πρὸς ἀπεφυγὴν τῆς καταγρήσεως ταύτης ἔγεινε νόμος ἐμποδίζων τὰ μὴ-
ἀγοράζει κέρειν σίτον ὑπὲρ τοὺς πενήτηντα φορμούς. Ὁ δὲ παρὼν λόγος ἐγγράφη κατὰ
τὴν παραδάντων τὸν νόμον τούτον. Ἐξερωνήθη δὲ, ὡς φαίνεται, ὑπὸ τινος τῶν βουλευ-
τῶν ἢ πρυτάνεων.

ΠΟΛΛΟΙ μοι προσεγγίθασιν, ὧ ἄνδρες δικασταί, θαυμάζοντες ὅτι ἐνώ-
τῶν σιτοπωλῶν ἐν τῇ βουλῇ κατηγοροῦν, καὶ λέγοντες, ὅτι ὑμεῖς, εἰ ὡς
μάλιστα αὐτοὺς ἀδικεῖν ἠγεῖσθε¹, οὐδὲν ἤττον καὶ τοὺς περὶ τούτων ποιου-
μένους λόγους συκοφαντεῖν νομίζετε. Ὅθεν² οὖν ἐνάγκασμαι κατηγορεῖν
αὐτῶν, περὶ τούτων πρῶτον εἰπεῖν βούλομαι.

Ἐπειδὴ γὰρ οἱ Πρυτάνεις³ ἐπέδωσαν⁴ εἰς τὴν βουλὴν περὶ αὐτῶν, αὐτως
ἀργισθησαν⁵ αὐτοῖς, ὥστε ἐλεγόν τινες τῶν ρητόρων, ὡς ἀκρίτους αὐτοὺς
γρῆ τοῖς ἑνδεκα⁶ παραδοῦναι θανάτῳ ζημιῶσαι⁷. Ἠγοῦμενος δὲ ἐγὼ δεινὸν
εἶναι τοιαῦτα ἐθίξεσθαι ποιεῖν τὴν βουλὴν, ἀναστὰς εἶπον, ὅτι μοι δοκοῖτ⁸
κρίνειν τοὺς σιτοπώλας κατὰ τὸν νόμον νομίζων, εἰ μὲν εἰσιν ἄξια θανάτου
εἰργασμένοι⁹, ὑμᾶς οὐδὲν ἤττον ἡμῶν γνώσεσθαι τὰ δίκαια¹⁰· εἰ δὲ μὴδὲν
ἀδικοῦσιν, οὐ δεῖν αὐτοῖς ἀκρίτους ἀπολωλέναι. Πεισθίστηε δὲ τῆς βουλῆς
ταῦτα, διαβάλλειν ἐπιχειροῦν¹¹ με λέγοντες, ὡς ἐγὼ σωτηρίας ἕνεκα τῆς

και, διὰ τὴν ἐπιδεικνυομένην πολυτέλειαν. ³³³) Διότι καὶ εἰς τῆς πανηγύρεως τῶν θεοῶ-
ἐγένοντο ὁμοίως ἀγῶνες. ³³⁴) Ἔνεκα τοῦ θ. ³³⁵) Μόνους ἀνθρώπων, μετὰ τῶν ἀνθρώ-
πων. ³³⁶) Μετὰ τῶν ὅλων τῶν ἀνθρώπων εἰς μόνους τοὺς τοιοῦτους νομίζω ὅτι εἶναι καλ-
ῆτερον ὅτι ἐγεννήθησαν, ὅτι ὑπῆρξαν, (παρὰ ἂν δὲν εἶχον ὑπάρξει). ³³⁷) Ἄρ' οὐ.

³³⁸) Ἀκολουθοῦντες.

¹) Ἄν νομίζετε, ὅτι αὐτοὶ ἀδικοῦν, φρονεῖτε ὅμως ὅτι καὶ οἱ κατηγοροὶ εἰν τοὺς συκο-
φαντοῦν. ²) Πόθεν. ³) Πρυτάνεις ἦσαν οἱ 50 βουλευταὶ ἐκάστης φυλῆς, οἵτινες πρυ-
θευον κατὰ μῆνα. Αὐτοὶ εἰσήγον τὰς ὑποθέσεις τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ κρίνῃ ἡ βουλὴ.

⁴) Τὴν κρίσιν ἀνέφερον. ⁵) Οἱ βουλευταὶ ἦ δ' ἑκάς. ⁶) Οἱ ἐπὶ τῶν ποινῶν τετελεσμένοι
βαστάται. ⁷) (Ἐπὶ τῷ) ζημ. διὰ τὰ τοὺς τιμωρήσασαι με θ. οἱ ἑνδεκα. ⁸) Μὴ φοβεσθε
εὐλογον. ⁹) Εἰργασμένοι εἰσὶ, γ'. κρ. πληθ. τοῦ καθ. κωλοκ. ¹⁰) Οἱ πολλοὶ περὶ ἡμῶν κἀ-
τ' ἀρχάς.

τῶν σιτοπωλῶν τοὺς λόγους τοῦτους ἐποιούμην. Πρὸς μὲν οὖν τὴν βουλήν, ὅτι ἦν αὐτῆς ἡ κρίσις¹⁴, ἔργῳ ἀπελογισάμην. Τῶν γὰρ ἄλλων¹⁵ ἡσυχίαν ἀργόντων, ἀγαστάς αὐτῶν καταγόρουσι, καὶ πᾶσι φανερόν ἐποίησα, ὅτι οὐχ ὑπὲρ τούτων ἔλεγον¹⁶, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις ἐβοήθουν. Ἠξίμην αὖτε οὖν τούτων ἕνεκα¹⁷ θεοῦ ὡς αἰτίας¹⁸, αἰσχρὸν ἡγοῦμαι πρότερον καύσασθαι, πρὶν ἂν ὑμεῖς περὶ αὐτῶν ὅ,τι ἂν βούλησθε ψηφίσασθε.

Καὶ πρῶτον μὲν ἀνάβηθι¹⁹ καὶ εἰπέ σὺ ἐμοί, Μέτοικος²⁰ εἶ; Ναί. Μετοικεῖς δὲ, πρότερον ὡς πεισόμενος τοῖς νόμοις τοῖς τῆς πόλεως, ἢ ὡς ποιήσων ὅ,τι ἂν βούλῃς; Ὁ; πεισόμενος. Ἄλλο τι οὖν οὐκ ἀξιότις²¹ ἢ ἀποθανεῖν, εἴ τι πεποίηκας παρὰ τοὺς νόμους, ἐφ' οἷς θάνατος ἢ ζυγία; Ἐγώ γε²². Ἀπόκριται δὲ μοι, εἰ ὁμολογεῖς πλεῖον σίτον συμπρίασθαι²³ πεντήκοντα φορμῶν²⁴, ὧν²⁵ ὁ νόμος ἐξεῖναι κελεύει; Ἐγὼ τῶν ἀρχόντων κελευόντων συνπρίαμην.

Ἄν μὲν τοίνυν ἀποδείξῃ, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὅς ἐστι νόμος ὃς κελεύει τοὺς σιτοπώλας συνωνεῖσθαι τὸν σίτον, ἂν οἱ ἄρχοντες κελεύωσιν, ἀποψηφίσασθε²⁶. εἰ δὲ μή²⁷, δίκαιον ὑμᾶς καταψηφίσασθαι. Ἡμεῖς²⁸ γὰρ ὑμῖν παρεσχόμεθα τὸν νόμον, ὃς ἀπαγορεύει μᾶλλον τῶν ἐν τῇ πόλει πλεῖον σίτον πεντήκοντα φορμῶν συνωνεῖσθαι. Χρῆν μὲν τοίνυν, ὡς ἄνδρες δικασταί, βικανὴν εἶναι ταύτην τὴν κατηγορίαν, ἐπειδὴ ὅστος μὲν ὁμολογεῖ συμπρίασθαι, ὃ δὲ νόμος ἀπαγορεύων φαίνεται, ὑμεῖς δὲ κατὰ τοὺς νόμους ὁμωμάκατε ψηφισάσθε: ὁμῶς δ' ἵνα πεισθῆτε, ὅτι καὶ κατὰ τῶν ἀρχόντων ψεύδονται²⁹, ἀνάγκη καὶ μακρότερον εἰπεῖν περὶ αὐτῶν.

Ἐπειδὴ γὰρ οὗτοι τὴν αἰτίαν εἰς ἐκείνους ἀνέφερον³⁰, παρακαλέσαντες τοὺς ἀρχοντας ἤρωτοῦμεν. Καὶ οἱ μὲν δύο οὐδὲν ἔφασαν εἰδέναί τοῦ πράγματος. Ἄντιος δ' ἔλεγον, ὡς τοῦ προτέρου³¹ γειμῶνος, ἐπειδὴ τίμιος³² ἦν ὁ σίτος, τούτων ὑπερβαλλόντων³³ ἀλλήλους καὶ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς μαχομένων, συμβουλευσείην αὐτοῖς παύσασθαι φιλονεικοῦσιν ἡγοῦμενος συμφέρειν ὑμῖν τοῖς παρὰ τούτων ἀνομιμένοις, ὡς ἀξιώτατον³⁴ τούτους πρίασθαι. Δεῖν γὰρ αὐτοῖς ὁσολῶ μόνον πωλεῖν τιμιώτερον³⁵.

Ὁ; τοίνυν οὐ συμπριαμένους καταθέσθαι³⁶ ἐκέλευεν αὐτοὺς, ἀλλὰ μὴ ἄλ-

¹⁴) Ὅταν ἡ βουλή εἴχῃ τὸ δικαίωμα τοῦ κρίνειν αὐτοὺς. Οἱ προτάεις καθυπέβαλον εἰς τὴν βουλήν τὴν κατηγορίαν· οἱ ῥήτορες ἠθέλησαν νὰ πείσωσι τοὺς βουλευτὰς νὰ καταδικάσωσι τοὺς σιτοπώλας ἁμίσως, ἀλλ' ὁ ἀγορεύων θέλων ν' ἀπορῶν τούτο, παρουσίασεν κατηγορίαν ἐν τάξει. Ὡστε ἡ βουλή ἠναγκάσθη νὰ παραπέμψῃ τὴν δίκην εἰς τὸ δικαστήριον. ¹⁵) Βουλευτῶν, διότι ὁ ἐμίλων ἦτον βουλευτής. ¹⁶) Ὅταν τοὺς καταγόρησεν εἰς τὴν βουλήν, οἱ μὲν τὸν διέβαλον ὡς συκοφαντούντα, οἱ δὲ οὐκ ἔθελε νὰ τοὺς σώσῃ ἀπὸ τῆς ἐπικριτικῆς καταδίκης. ¹⁷) Ὅλας ταύτας τῆς κατηγορίας. ¹⁸) Ἀποκρίνεται πρὸς ἓνα σιτοπώλην. ¹⁹) Σίτος κατοικῶν εἰς Ἀθήνας. ²⁰) Τί ἄλλο ζητεῖς, εἶνος ἄλλου θεωρεῖς σευτοῦν ἀξιῶν. ²¹) Τούτο εἰπὼν. ²²) Ἀγορεύω πρὸς ὑμᾶς, ἀκαπάρτα. ²³) Φορμῶν, ψάθα, μέτρον σίτου. ²⁴) Κ. §. 423. ²⁵) Ἀπολύσατέ τον τῆς καταδίκης διὰ ψηφίσματος.

²⁶) Ἀποδείξῃ. ²⁷) Ἡ βουλή. ²⁸) Οἱ σιτοπώλαι. ²⁹) Ἀπέδσαν εἰς ἐκείνους τὴν κατηγορίαν, εἰπόντες ὅτι ἀπὸ τοὺς ἀρχοντας διαπάθησαν. ³⁰) Ἐπὶ τοῦ πρ. ³¹) Ἐγὼν τιμῆν, ἀκριβές. ³²) Ἰπερθεματιζόντων, προσπερόντων ἀνωτέρας τιμᾶς. ³³) Ἄξιον εἶναι τὸ ἡμῶν ἄπορμα εἰαν ἔχῃ πολλὴν ἀξίαν ὡς πρὸς τὴν τιμὴν τῶ, ἐπομένως εὐθηνόν. ³⁴) Τοῖς ἐλεγεῖν ὅτι ἔπρεπε νὰ πωλῶσι τὸν φορμὸν ἢ τὸν μέτρον κατὰ ἓνα μόνον ὁσολῶν ἀκριβατέρου ἐφ' ὅ,τι τὸν εἶχον ἀγορεύει ἀπὸ τοὺς ἕνεος. ³⁵) Ὅχι νὰ τὸν ἀγορεύσῃν καὶ νὰ τὸν πάλισ εἰς ἀπεθῆκα.

λήλοις ἀντωνεῖσθαι συνεβούλευεν, αὐτὸν ὑμῖν ἄνυτον παρέξομαι μάρτυρα, καὶ ὡς οὗτος μὲν ἐπὶ τῆς προτέρας βουλῆς⁸⁵ τούτους εἶπε τοὺς λόγους, οὗτοι δ' ἔτι τῆτες⁸⁶ συνωνούμενοι φαίνονται. Μάρτυς⁸⁷. Ὅτι μὲν τοίνυν οὐχ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων κελευσθέντες συνεπρίαντο τὸν σῆτον ἀκνήκατα. Ἡγοῦμαι δ' ἂν ὡς μάλιστα περὶ τούτων⁸⁸ ἀληθῆ λέγωσιν, οὐχ ὑπὲρ αὐτῶν αὐτοὺς⁸⁹ ἐπολαγγοῦσθαι, ἀλλὰ τούτων⁹⁰ κατηγοροῦσθαι. Περὶ γὰρ ὧν εἰσι νόμοι διαβηχθῆν γειραμμένοι, πῶς οὐ γὰρ δεικνῶναι δίκην⁹¹ καὶ τοὺς μὴ πειθόμενους καὶ τοὺς κελεύοντας τούτους⁹² τάναντία πράττειν;

Ἀλλὰ γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἶμαι αὐτοὺς ἐπὶ μὲν τοῦτον τὸν λόγον εὐὰ ἐλεύσεσθαι⁹³. Ἰσως δ' ἐροῦσιν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἐπ' εὐνοίᾳ τῆς πόλεως⁹⁴ συνωνοῦντο τὸν σῆτον, ἐν ὧς ἀξιώτατον⁹⁵ ὑμῖν πωλοῦεν. Μέγιστον δ' ὑμῖν ἐρῶ καὶ περιφανέστατον τεκμήριον, ὅτι ψεύδονται. Ἐχρῆν γὰρ αὐτοὺς, εἴπερ ὑμῶν οὕνεκα ἐπραττον ταῦτα, φαίνεσθαι τῆς αὐτῆς τιμῆς πολλὰς ἡμέρας πωλοῦντας, ἕως ὃ συνωνημένος αὐτοὺς ἐπέλιπε· νῦν δ' ἐνίστα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπώλουν δραγμῆ τιμιώτερον, ὥσπερ κατὰ μέδιμον συνωνούμενοι⁹⁶ καὶ τούτων ὑμᾶς⁹⁷ μάρτυρας παρέχομαι. Μάρτυρες⁹⁸.

Δεινὸν δὲ μοι δοκεῖ εἶναι, εἰ, ὅταν μὲν εἰσφορὰν⁹⁹ εἰσπνεγκεῖν δεῖ ἢ πάντας οἴσεσθαι μέλλουσιν, οὐκ ἐθέλουσιν, ἀλλὰ πενίαν προρασίζοντα ἐρ' οἷς¹⁰⁰ δὲ θάνατός ἐστιν ἡ ζημία καὶ λαθεῖν αὐτοῖς συνέφερε, ταῦτα ἐπ' εὐνοίᾳ φασὶ τῇ ὑμετέρᾳ παρανομῆσαι. Καὶ τοὶ πάντες ἐπίστασθε, ὅτι τούτοις ἤμιστα¹⁰¹ προσήκει τοιοῦτους ποιεῖσθαι λόγους. Τάναντία γὰρ αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις συμφέρει¹⁰². Τότε γὰρ πλεῖστα κερδαίνουσιν, ὅταν κακοῦ τινος ἐπαγγελθέντος τῇ πόλει, τίμιον τὸν σῆτον πωλῶσιν. Οὕτω δ' ἄσμενοι τὰς συμφορὰς τὰς ὑμετέρας ὀρῶσιν, ὥστε τὰς μὲν¹⁰³ πρότερον τῶν ἄλλων πυνθάνονται, τὰς δ'¹⁰⁴ αὐτοὶ λογοποιοῦσιν¹⁰⁵ ἢ τὰς ναῦς διεφθάρθαι¹⁰⁶ τὰς ἐν τῷ Πόντῳ¹⁰⁷ ἢ ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐκπλεούσας¹⁰⁸ συνειληφθαι, ἢ τὰ ἐμπόρια¹⁰⁹ κεκλειῖσθαι, ἢ τὰς σπονδὰς μέλλειν ἀπορρήθῆσθαι¹¹⁰. Καὶ εἰς τοῦτ' ἔχθρας¹¹¹ ἐγγλίθασιν, ὥς ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς ἐπιβουλεύουσιν ἡμῖν, ἐν οἷσπερ οὐδ' οἱ πολέμοι¹¹². Ὅταν γὰρ μάλιστα σῆτου τυγχάνητε δεόμενοι, ἀναρπάξουσιν¹¹³ οὗτοι καὶ οὐκ ἐθέλουσι πωλεῖν ἵνα μὴ περὶ τῆς τιμῆς διαφερώμεθα¹¹⁴, ἀλλ' ἀγαπώμεν¹¹⁵, ἂν ὅποσοιτινοσοῦν¹¹⁶ κριάμενοι παρ' αὐτῶν ἀπέλωμεν. Ὅστ' ἐνίστα εἰρήνης οὐσίας, ὑπὸ τούτων πολιορκούμεθα. Οὕτω δὲ πάλαι περὶ τῆς τούτων πικνουργίας καὶ κακονοίας ἡ πόλις ἐγνώκεν¹¹⁷, ὥστ' ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις ὠνίσις

⁸⁵) Τῆς βουλῆς τοῦ παρελθόντος (τους. ⁸⁶) Ἐπίτες. ⁸⁷) Τοῦτο εἶναι ἀπλή σημεῖωσις ἐπὶ ἐδῶ ἠκούσθη ὁ μάρτυς. ⁸⁸) Ὅτι διετάχθησαν. ⁸⁹) Τοὺς σιτοπώλας. ⁹⁰) Τῶν ἀρχόντων. ⁹¹) Τιμωρεῖσθαι. ⁹²) Τοὺς νόμοις. ⁹³) Ὅτι ἐν θεῖ εἰκοῦν αὐτὰ, ἔτι διετάχθησαν.

⁹⁴) Προνοεῖντες ὑπὲρ τῆς πόλεως. ⁹⁵) Ἐδίδον τὸν μέδιμον μίαν δρ. ἀκριβώτερον, ὡς καὶ μὴν εἶχον μεγάλην προμήθειαν, ἀλλὰ νῦν εἶχον ἀγοράσι κατὰ μικρὰς ποσότητας.

⁹⁶) Ὅλας αἷς, διότι ὅλοι ἠγόραζον. ⁹⁷) Ἐκτακτον συνεισφορὰν ἢ ὅποια ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς πολίτας διὰ κοινὰς ἀνάγκας. ⁹⁸) Πικρυνεῖσθαι ταῦτα, ἐρ' οἷς. ⁹⁹) Δὲν προσήκει εἰσελθεῖν. ¹⁰⁰) Τὰ συμφέροντά των εἶναι ἐναντία ἀπὸ τὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν. ¹⁰¹) Τὰς ἀληθεῖς.

¹⁰²) Τινὰς θεῖ. ¹⁰³) Ἐρευνήσουσι καὶ διαβίδουσι. ¹⁰⁴) Λέγοντες. ¹⁰⁵) Ἐν τῷ Πόντῳ ὅπου ἐπλεον ἀργυρολογοῦσιν ἀπὸ τῆς συμμηχικῆς πόλεως, καὶ διὲν ἐκέρμιον σῆτον.

¹⁰⁶) Ἐκ τοῦ Πόντου. ¹⁰⁷) Τοὺς λιμένας διὲν ἠγόραζον. ¹⁰⁸) Νῆ ἀκρωβῶσι. ¹⁰⁹) Εἰς τὸν ποταμὸν ἔχθρας. ¹¹⁰) Ἀγλ. καὶ ἐπὶ εἰρήνης. ¹¹¹) Συνωνοῦμενοι. ¹¹²) Διότι.

¹¹³) Ἐτέρωμεν. ¹¹⁴) Δι' ἕστη τιμῶν καὶ ἂν ἦναι. ¹¹⁵) Ἐκέρθη.

ἔπασσι τοὺς ἀγορανόμους φύλακας κατεστήσατε, ἐπὶ δὲ ταύτῃ μόνῃ τῇ τέχνῃ χωρὶς σιτοπώλας ἀποκληροῦτε⁶⁴. Καὶ πολλάκις ἤδη παρ' ἐκείνων⁶⁵ πολιτῶν ὄντων εἶκην τὴν μεγίστην εὐλάβειαν⁶⁶, ὅτι οὐχ οἷοί τ' ἦσαν τῆς τούτων πονηρίας ἐπικρατῆσαι. Καὶ τοὶ⁶⁷ τί γὰρ αὐτοὺς τοὺς ἀδικούντας⁶⁸ ἐφ' ὑμῶν πάττειν, ὅποτε καὶ τοὺς μὴ δυναμένους φυλάττειν⁶⁹ ἀποκτείνετε;

Ἐνθυμείσθαι δεῖ γὰρ, ὅτι ἀδύνατον ὑμῖν ἔστιν ἀποψηφίσασθαι⁷⁰. Εἰ γὰρ ἐποψηφίσασθε⁷¹ ὁμολογούντων αὐτῶν ἐπὶ τοῖς ἐμπόροις συνίστασθαι⁷², ὁμοίως ὑμεῖς ἐπιβουλεύειν τοῖς εἰσπλέουσιν. Εἰ μὲν γὰρ ἄλλην τινὰ ἀπολογία ἐπιποιῶντα, οὐδεὶς ἂν εἶχε τοῖς ἀποψηφισαμένοις ἐπιτιμῶν (ἐφ' ὑμῖν γὰρ ἔστιν, ὅποτε οἷός⁷³ βούλεσθαι πιστεύειν) νῦν δὲ πῶς οὐ δεῖν ἂν ὀφείλατε ποιεῖν, εἰ τοὺς ὁμολογούντας παρανομεῖν ἀζημίους ἀφήσετε;

Αναμνήσθητε δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι πολλῶν ἤδη ἐχόντων ταύτην τὴν αἰτίαν λαμβάνειν⁷⁴, καὶ μάρτυρας παρεχομένων, θάνατον κατέγνωτε, πιστοτέρους⁷⁵ ἤγησάμενοι τοὺς τῶν κατηγορῶν λόγους. Καὶ τοὶ πῶς ἂν οὐ θυμαστέον εἴη, εἰ, περὶ τῶν αὐτῶν ἀμαρτημάτων δικάζοντες, μᾶλλον⁷⁶ ἐπιθυμεῖτε παρὰ τῶν ἀνομιμῶν εἶκην λαμβάνειν; Καὶ μὲν δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταί, πᾶσιν ἠγοῦμαι φανερόν εἶναι, ὅτι οἱ περὶ τῶν τοιούτων ἀγῶνας κοινότατοι τυγχάνουσιν ὄντες τοῖς ἐν τῇ πόλει⁷⁷. Ὅστε πύσσονται⁷⁸, ἢν τινα γνώμην περὶ αὐτῶν ἔχετε⁷⁹. ἠγοῦμενοι, ἐάν μὲν θάνατον αὐτῶν καταγνώτε, κοσμιωτέρους ἔσσεσθε τοὺς λοιπούς· ἂν δ' ἀζημίους ἀφήτε, πολλὴν ἄδειαν αὐτοῖς ἐψηφισμένοι ἔσσεσθε ποιεῖν ὅ,τι ἂν βούλωνται. Χρὴ δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταί, μὴ μόνον τῶν παρεληλυθότων οὖνεκα αὐτοὺς κολάζειν, ἀλλὰ καὶ παραδείγματος οὖνεκα τῶν μελλόντων ἔσσεσθαι⁸⁰. Οὕτω γὰρ ἔσονται μέγιστοι ἀνεκτοί. Ἐνθυμείσθε δ', ὅτι ἐκ ταύτης τῆς τέχνης πλείστοι περὶ τοῦ σώματος⁸¹ εἰσιν ἠγωνισμένοι καὶ οὕτω μεγάλα ἐξ αὐτῆς ὠφελοῦνται, ὥστε μᾶλλον αἰροῦνται καθ' ἑκάστην ἡμέραν περὶ τῆς ψυχῆς⁸² κινδυνεύειν, ἢ παύσασθαι παρ' ἡμῶν ἀδίκως κερδαίνοντας. Καὶ μὲν δὲ, οὐδ' ἂν ἀντιβλάσωσιν ὑμᾶς καὶ ἱκετεύωσι, δικαίως ἂν αὐτοὺς ἐλεήσατε⁸³. ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον⁸⁴ τῶν τε πολιτῶν⁸⁵, εἰ διὰ τὴν τούτων πονηρίαν ἀπέθνησκον, καὶ τοὺς ἐμπόρους⁸⁶, ἐφ' οἷς οὗτοι συνέστησαν οἷός⁸⁷ ὑμεῖς χαριεῖσθε, καὶ προθυμοτέρους ποιήσατε, εἶκην παρ' αὐτῶν λαμβάνοντας. Εἰ δὲ μὴ⁸⁸, τὴν αὐτὴν οἰεσθε γνώμην ἔχειν⁸⁹, ἐπειδὴν πύσσονται, ὅτι τῶν κατήλων⁹⁰, οἱ τοῖς ἐκπλέουσιν ὁμολογῶσαν ἐπιβουλεύειν, ἀπεψηφίσασθε.

64) Διαρίζετε διὰ κλήρου. 65) Τῶν σιτοπώλων. 66) Ἐπιμνησθε τοὺς σιτοπώλους. 67) Αἱ πόλεις. 68) Τοὺς σιτοπώλους. 69) Αὐτοὺς ὥστε μὴ ἀδικεῖν. 70) ἢ τὸς ἀδικούντας. 71) Μὴ καταγνώσασθε, καταδικάσατε. 72) Ὅτι ἐνεργετοὶ κατὰ τῶν ἐμπόρων (συννοούμενοι διὰ τὴν κέρματα ἢ ἐκτίσιν ἐκείνων ἢ οἷος). 73) Τοῖς κατηγοροῦσιν ἢ τοῖς ἀπολογουμένοις. 74) Ἐποψηφισμένων εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην. 75) Πιστοτέρους. 76) Παρὰ τῶν ἀνομιμῶν μᾶλλον ἢ παρὰ τῶν ὁμολογούντων. 77) Τοῖς πολιταῖς. 78) Οἱ πολῖται. 79) Τῶν ἤδη κατηγορουμένων. 80) Ἐσσεσθαι ἕνεκα τῶν μελλόντων. 81) Περὶ κεφαλικῆς ποινῆς. Δι' αὐτὴν τὴν εἶκην πολλοὶ δεχόμενοι καὶ ἱκετεύουσιν εἰς κίνδυνον θανάτου. 82) Δὲν ἤθελτε τοὺς ἐλεήσει δικαίως οὐδ' ἂν σὰς παρακαλοῦν. 83) Δικαίως. 84) Ἐκείνους. 85) Τοὺς ἐξωθεν κερδίζοντας τὸν σίτον. 86) Ἐμπόρους. 87) Ἄν ἂν τοὺς ἐμνησθήτε. 88) Ὅτι εἰ ἐμποροὶ θέλωσι προσεῖναι τὸν σίτον ὡς καὶ οἱ πολῖται, ὅτι δηλ. ἀφήσετε τοὺς σιτοπώλους καὶ κέρματα ὅ,τι θέλωσιν. Ἴσως ὅμως κατ' ἄλλας διαφύσσει. Τὴν αὐτοῦ εἰσθε γνώμην ἔχει; 89) Ἐκείνους τῶν κατήλων.

Οὐκ οἶδ', ὅτι δεῖ πλείω λέγειν. Περὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων τῶν ἀδικούντων, ὅτε δικάζονται, δεῖ παρὰ τῶν κατηγορῶν πυθέσθαι⁹⁰, τὴν δὲ τούτων κατηγορίαν ἅπαντες ἐπίστασθε. Ἄν οὖν τούτων καταψηφίσασθε, τὰ τε δίκαια ποιήσετε, καὶ ἀξιωτέρον τὸν σίτον ὠνήσεσθε εἰ δὲ μή⁹¹ τιμιώτερον.

ΛΥΣΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ὁ Ἐρατοσθένης, εἰς γενέσθαι τῶν Τριάκοντα τυράννων, ἐθανάτωσε Πολέμαρχον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Λυσίου. Τούτου μετὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τῶν Ἀθηναίων κατηγορήσεν ὁ Λυσίας εἰπὼν τὸν λέγον ὁ ἴδιος ἐν ἔτει 403 π. Χ. Ὀλ. Β', 6'. Εἶναι δὲ ὁ λόγος οὗτος ζυγῶν ἱστορῶν εἰς τὴν τυραννίαν τῶν Τριάκοντα.

ΛΥΣΙΟΥ ἀρχασθαί μοι δοκεῖ ἄπορον εἶναι, ὧ ἄνδρες δίκασται, τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ παύσασθαι λέγοντι. Τοιαῦτα αὐτοῖς⁹² τὸ μέγεθος⁹³ καὶ τοσαῦτα τὸ πλῆθος εἰργασται, ὥστε μήτ' ἂν ψευδόμενον δεινότερα τῶν ὑπαρχόντων κατηγορήσαι, μήτε τάλιθῃ βουλευόμενον εἰπεῖν, ἅπαντα δύνασθαι· ἀλλ' ἀνάγκη⁹⁴ ἢ τὸν κατηγοροῦν ἀπειπεῖν, ἢ τὸν χρόνον ἐπιλιπεῖν. Τοῦναντίον δὲ μοι δοκοῦμεν πείσεσθαι ἢ ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνου. Πρότερον μὲν γὰρ ἔδει τὴν ἔχθραν τοῖς κατηγοροῦντας ἐπιδείξαι, ἥτις εἴη πρὸς τοὺς φεύγοντας⁹⁵ νῆα δὲ παρὰ τῶν φευγόντων χρὴ πυθάνεσθαι, ἥτις ἦν αὐτοῖς πρὸς τὴν πόλιν ἔχθρα, ἀν' ὅτου⁹⁶ τοιαῦτα ἐτόλμησαν εἰς αὐτὴν ἐξαμαρτάνειν. Οὐ μὲν τοι ὡς οὐκ ἔχων οἰκείας ἔχθρας καὶ συμφορὰς, τοὺς λόγους ποιούμαι, ἀλλ' ὡς ἅπανσι πολλῆς ἀφρονίας οὕσης ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἢ ὑπὲρ τῶν δημοσίων ἐργίζεσθαι⁹⁷. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες δίκασται, οὐτ' ἐμαυτοῦ πρόποτε, οὐτε ἀλλότρια πράγματα πράξας⁹⁸, νῦν ἠράγκασμαι ὑπὸ τῶν γεγενημένων τούτου κατηγορεῖν⁹⁹. ὥστε πολλάκις εἰς πολλὴν ἀθυμίαν κατέστην, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἀναξίως καὶ ἀδυνάτως ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἐμαυτοῦ τὴν κατηγορίαν ποιήσωμαι. Ὅμως δὲ πειράσομαι ὑμᾶς ἐξ ἀρχῆς ἡμῶν διδάξαι¹⁰⁰ εἰ ἐλαγίστων διδάξαι¹⁰¹.

Ὁμίος¹⁰² πατὴρ Κέραλος ἐπίσθη μὲν ὑπὸ Περικλέους εἰς ταύτην τὴν γῆν

λεον, τῶν μεταπρατῶν. ⁹⁰ Ἄ τάλιθσαν. ⁹¹ Καταψηφίσασθε.

⁹² Τοῖς τριάκοντα. Κ. §. 363. ⁹³ Κατὰ τὸ μ. ⁹⁴ Ὁ λόγος ὁρθὸς καὶ ἐπομένως δὲν ἀπομείναι εἰς τὸ ὅσον τε, ἀλλ' ἀναξίως· τὸ δοκεῖ μοι ἄπορον εἶναι... ἀλλ' ἢ ἀνάγκη.

⁹⁵ Πρὸ τούτου, ἐπιβ. ⁹⁶ Φεύγων ἐλέγχετο ὁ κατηγορούμενος, δῶκων δὲ ὁ κατηγορῶν.

⁹⁷ Διὰ τ. ⁹⁸ Τὸ χωρίον τοῦτο θεωρεῖται ὡς σκοτεινόν. Σημαίνει δὲ, ὡς νομίζω, ὅτι ἂν δὲ περὶ τῆς πρὸς τὴν πόλιν (ἢ δχι πρὸς ἐμὲ) ἔχθρας, ὅχι δόξει δὲν ἔχω ἀφορμὰς ἰδίας ἔχθρας πρὸς αὐτούς, ἀλλὰ διότι ὅλοι οἱ πολῖται ἐν γένει ἔχουσι λόγους νὰ ἐργίζωνται κατ' αὐτῶν εἰς ἅσα ἔπαθον ἢ αὐτοὶ ἢ τὸ δημοσίον. ⁹⁹ Ποτὲ δὲν παρουσιάσθη εἰς τὸ δημόσιον διὰ κέρματι ὑπόθεσιν. Οὗτος ἦν εἰς τῶν πρώτων λόγων τοῦ Συνήθους δὲ ἔγραψε τοὺς λόγους τοῦ καὶ τοὺς ἐπρότερον ἄλλοι. ¹⁰⁰ Περικλέους ἤδη τὴν κατηγορίαν κατὰ μόνον τὸν Ἐρατοσθένη. ¹⁰¹ Νὰ σὺς ἐξηγήσω καὶ πᾶσι δὲ ὁμιλιωτάτων λόγων.

¹⁰² Ὁ ἰμὸς, κατὰ πρῶτον.

ἔφικονται. — ἦντι, σε τριάκοντα ἔφικσε⁴³, καὶ οὐδενός πεπονητο ὅτι ἡμεῖς οὔτε ἰκεῖνος δίκην οὔτε ἐδικασάμεθα, οὔτε ἐπόγομεν⁴⁴. ἀλλ' οὕτως ἔκοιμεν δημοκρατούμενοι, ὥστε μήτε εἰς τοὺς ἄλλους ἐξαμαρτάνειν, μήτε ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδικεῖσθαι. Ἐπειδὴ⁴⁵ δ' οἱ τριάκοντα, πονηροὶ καὶ σικοράνται ὄντες, τὴν ἀρχὴν⁴⁶ κατέστησαν, φάσκοντες γρῆσαι τῶν ἀδύων καθαρὰν ποιῆσαι τὴν πόλιν, καὶ τοὺς λοιποὺς πολίτας ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην τραπέσθαι· καὶ τοιαῦτα λέγοντες, οὐ τοιαῦτα ποιεῖν ἐτόλμων⁴⁷. ὡς⁴⁸ ἐγὼ πρῶτον περὶ τῶν ἑμαυτοῦ εἰπὼν, καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀναμνήσαι⁴⁹ παύρομαι.

Θέλοντες γὰρ καὶ Πείσων⁵⁰ ἔλεγον ἐν τοῖς τριάκοντα περὶ τῶν μετοίκων⁵¹, ὡς εἶναι τινες⁵² τῇ πολιτείᾳ ἀγρόμενοι⁵³· καλλίστην οὖν εἶναι πρόφασιν⁵⁴ τιμωρεῖσθαι μὲν δοκεῖν, τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι⁵⁵. πάντως δὲ τὴν μὲν πόλιν γενέσθαι τὴν ἀρχὴν δεῖσθαι χρημάτων⁵⁶. Καὶ τοὺς ἀκούοντας οὐ χαλεπῶς⁵⁷ ἐπειθον. Ἀποκτινύναι μὲν γὰρ ἀνθρώπους, περὶ οὐδενός ἤθροῦτο⁵⁸ λαμβάνειν ἐκ χρημάτων περὶ πολλοῦ ἐπιποιῦντο⁵⁹. Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς δέκα⁶⁰ συλλαβεῖν τούτων δὲ δύο πάντας, ἵνα αὐτοῖς ἢ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπολογία, ὡς οὐ χρημάτων ὅθεν ταῦτα πέπρακται, ἀλλὰ συμφέροντα τῇ πολιτείᾳ γεγένηται, ὥσπερ τι τῶν ἄλλων εὐλόγως πεποιηκότες⁶¹.

Διαλαβόντες⁶² δὲ τὰς οἰκίας, ἐδάδον καὶ ἐμὲ μὲν ξένους ἐστρώοντα κατέλαθον, εὖς ἐξελάσαντες Πείσων! με παραιδόσαν· οἱ δὲ ἄλλοι εἰς τὸ ἐργαστήριον ἔλθοντες, τὰ ἀνδράποδα ἀπεγράφοντο⁶³. Ἐγὼ δὲ Πείσωνα μὲν πρώτων, εἰ βούλοιο με σῶσαι χρήματα λαθῶν ὁ δ' ἔφασκεν⁶⁴, εἰ πολλὰ εἶη. Εἶπον οὖν, ὅτι τάλαντον ἀργυρίου⁶⁵ ἔτοιμος εἶην εἶναι. Ὁ δ' ὁμολόγησε ταῦτα ποιῆσειν. Ἠπιστάμεν μὲν οὖν, ὅτι οὔτε θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους νομιζει⁶⁶, ὅμως δ' ἐκ τῶν παρόντων⁶⁷ ἰδοὶ μοι ἀναγκαιότατον εἶναι πίστιν⁶⁸ παρ' αὐτοῦ λαβεῖν· ἐπειδὴ δὲ ὤμοσεν ἐξώλειαν ἐπιτῶ καὶ τοῖς παισὶν ἐπαρῶμενος, λαθῶν τὸ τάλαντον μὲ σῶσειν, εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον τὴν κιβωτὴν ἀνοίγηναι. Πείσων δ' αἰσθόμενος⁶⁹ εἰσέρχεται, καὶ ἰδὼν τὰ ἐνόητα, καλεῖ τῶν ὑπηρετῶν δύο, καὶ τὰ ἐν τῇ κιβωτῇ λαβεῖν ἐκέλευσεν. Ἐπεὶ δὲ εὖς ὅσον⁷⁰ ὁμολογήκειν εἶχεν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ τρία τάλαντα ἀργυρίου καὶ τετρακοσίους Κυζικηνούς, καὶ ἑκατὸν Δαρεικούς⁷¹, καὶ φιάλας

⁴³) Ἐκ Σφραγισσῶν. ⁴⁴) Εἰς αὐτήν. ⁴⁵) Ὅτι κἀνεὶ ἐνεκαλέσαμεν, οὔτε κατηγορήθημεν. ⁴⁶) Ἀπὸ εἰς τὸ ὄρι. ⁴⁷) Τὴν ἰδίαν ἀρχὴν. ⁴⁸) Ἐτόλμων ποιεῖν οὐ τοιαῦτα, ἀλλὰ τὰ ἐναντία. ⁴⁹) Ὅστω, ἀντιδία τοῦτο ἢ τό τε, ὡς ἢ παρ' ἡμῖν· ὅταν εἶδα τούτο... εἶτι κ' ἐγὼ, ἀντι τότε κ' ἐγὼ. ⁵⁰) Ἀρ' οὐ θηλήσω περὶ ἑμαυτοῦ, ὅτι οἷς ἐνθυμήσω εἰ ἐπέθετε καὶ εἰς ἀπ' αὐτοῖς. ⁵¹) Ἄνω τῶν λ'. ⁵²) Ἰδ. ἀνω. Σεν. Ἑλλησ. Ἰστορ.

⁵³) Μισοτικοί, δηλ. ξένοι ἀποκαταστημένοι εἰς Ἀθήνας. ⁵⁴) Ἀναρροτόμενοι πρὸς τὴν ἐπιτοίαν τῆς πολιτείας τῶν λ'. ⁵⁵) Τό τ' λ'. ⁵⁶) Τιμωρεῖσθαι αὐτοὺς, χρηματίζεσθαι (λαμβάνειν χρήματα) παρ' αὐτῶν. ⁵⁷) Τὸ χωρίον ἰσραηλῆνον· Ἰσραὴ· τὸ τὴν πόλιν γὰρ εἶσθαι, δηλ. ὅτι τὸ ἐν σχηματισθῆ, νὰ παρῶν κατ' ἀρχὴς ἢ πόλις, ἀπαιτεῖ χρήματα. ⁵⁸) Εὐλόγως. ⁵⁹) Μικρὸν πρῶτον ἐνθυμίζον. ⁶⁰) Πολλὸν ἐπρόνοιον. ⁶¹) Μισοτικός.

⁶²) Ὡς νὰ εἶχεν κέραι καὶ ἄλλο τι εὐλόγον εἶρων. ἢ δὲ δημοκρατικὴ καὶ ἐν γένει ἡ γένους ἀναστασιμότητος. Τὸ δὲ πλήρες· ὥσπερ εἰ εἶναι πεποιηκότες. ⁶³) Μισοκόμοι.

⁶⁴) Ὅσοι τῶν Ἀθηναίων ἢ μετοίκων εἶχον ἐργαστήρια, ὡς ὁ Δημοσθένης τὸ μαγαζοκοσίον, εἶχον δουλοὺς ἐργαζομένους εἰς αὐτά. Τούτους ὡς κτήματα κατέγραφον εἰς τὴν κιβωτὴν καὶ τοὺς πωλήτωσι. ⁶⁵) Κατέγραφον, ἔφρασκε καὶ. ⁶⁶) 6,000 ἀραγμῆς. ⁶⁷) Δὲν εἶδεται ὅτι εἶπεν οὔτε ἀνθρώπων νόμον. ⁶⁸) Εἰς τῆς (τότε) παροῦσας περιστάσεις. ⁶⁹) Ὅρκον.

⁷⁰) Ὅτι ἀπείρω. ⁷¹) Ὅχι μόνον ὅσον. ⁷²) Στετήσας τῆς Κυζίκης καὶ τῆς Περσίας. Ὁι πᾶσι.

ἀργυρίου τέσσαρας, ἐδεδόθη αὐτοῦ ἐφόδια⁴³ μοι δοῦναι. Ὁ δ' ἀγαπήσει μ' ἐρασκειν, εἰ τὸ σῶμα σώσω. Ἐπίουσι δέ μοι καὶ Πείσων, ἐπιτυχάνει Μηλόβιός τε καὶ Μνησιβειδής⁴⁴ ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου ἀπίοντες⁴⁵ καὶ καταλαμβάνουσι πρὸς αὐταῖς ταῖς θύραις⁴⁶, καὶ ἐρωτῶσιν ὅση βαδίζομεν. Ὁ δ' ἐρωτῶν, εἰς τὰ τοῦ ἀδελφοῦ⁴⁷ τοῦ ἐμοῦ, ἵνα καὶ τὰ ἐν ἐκείνῃ τῇ οἰκίᾳ σκέληται. Ἐκείνον μὲν οὖν ἐκέλευον βαδίζειν, ἐμὲ δὲ μεθ' αὐτῶν ἀκολουθεῖν εἰς Δαμνίππου⁴⁸. Πείσων δὲ προσελθὼν σιγῇ μοι παρεκάλειτο, καὶ θαρραίνει, ὡς ἤξων ἐκείσε. Καταλαμβάνομεν δὲ αὐτῶν θύραν⁴⁹ ἑτέρους φυλάττοντα⁵⁰ ᾧ παραδόντες ἐμὲ πάλιν ᾠχοντο.

Ἐν τοιοῦτῳ δ' ὄντι μοι κινδυνεύειν ἐδόκει, ὡς τοῦ γε ἀποθνήσκειν ὑπάρχοντος ἤδη⁵¹. Καλέσας δὲ Δάμνιππον, λέγω πρὸς αὐτὸν τάδε· «Ἐπιτήδειος⁵² μὲν μοι τυγχάνεις ὢν, ἤκω δὲ εἰς τὴν σὴν οἰκίαν ἀδικῶ δ' οὐδὲν χρημάτων δὲ ἕνεκα ἀπόλλυμαι. Σὺ οὖν ταῦτα πάσχοντί μοι πρὸς θεῶν παράσχου τὴν σεαυτοῦ δύναμιν εἰς τὴν ἐμὴν σωτηρίαν». Ὁ δ' ὑπέσχετο ταῦτα ποιῆσειν. Ἐδόκει δ' αὐτῷ βέλτιον εἶναι πρὸς Θεόγνην μνησθῆναι⁵³. ἤγειτο γὰρ ἅπαν ποιήσειν αὐτόν⁵⁴, εἰ τις ἀργύριον εἰδοίη Ἐκείνου δὲ διαλεγομένου Θεόγνηδι, (ἔμπειρος γὰρ ὢν ἐτύγχανον τῆς οἰκίας, καὶ ἤδειν, ὅτι ἀμάρτυρος εἶη⁵⁵) ἐδόκει μοι ταύτη⁵⁶ πειρασθαι σωθῆναι ἐνθυμουμένῳ, ὅτι, ἐάν μὲν λάβω, σωθήσομαι· ἐάν δὲ ληρθῶ, ἠγούμην μὲν, εἰ Θεόγνης εἶη πεπεισμένος ὑπὸ τοῦ Δαμνίππου χρημάτων λαθεῖν, οὐδὲν ἤσπον⁵⁷ ἀπειθήσειν⁵⁸· εἰ δὲ μὴ ἐμοίως ἀποθανεῖσθαι. Ταῦτα διανοηθεὶς ἐφρευγον, ἐκείνων ἐπὶ τῇ αὐλείῳ⁵⁹ θύρᾳ τὴν φυλακὴν ποιουμένων· τριῶν δὲ θυρῶν οὐτῶν, ἃς εἶδε με διελθεῖν, ἅπασαι ἀνεωγμέναι ἔτυχον.

Ἀρικόμενος δὲ εἰς Ἀργένεω⁶⁰ τοῦ ναυκλήρου, ἐκείνον πέμπω εἰς ἄστυ⁶¹ πεισόμενον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. Πικρῶν δ' ἔλεγεν, ὅτι Ἐρατοστρίνης⁶² αὐτόν ἐν τῇ δ' ᾧ λαθὼν, εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπαγάγει· καὶ ἐγὼ τοιαῦτα πεπυσμένος⁶³, τῆς ἐπιούσης νυκτὸς διέπλευσα Νεγάραις⁶⁴. Πολεμάργω⁶⁵ δὲ παρήγγειλαν οἱ τριάκοντα τὸ ὑπ' ἐκείνων εἰρησθέντων παράγγελμα, πίνειν κώνειον, πρὶν τὴν αἰτίαν εἰπεῖν, εἰ ἦν τινα ἐμελλεν ἀποθανεῖσθαι· οὕτω πολλοῦ ἐδέησε⁶⁶ κρηθῆναι καὶ ἀπολογησασθαι· καὶ ἐπειδὴ ἀπεφέρετο ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου τεθνεώς, τριῶν ἡμῶν οἰκιῶν οὐσῶν⁶⁷, οὐδεμιᾶς⁶⁸ εἴσαν ἐξενε-

πρὸς 28, οἱ δεύτεροι πρὸς 20 βρ. ⁴³) Ἐξέδοι ἰσοπορίας. ⁴⁴) Νῆ εὐχαριστηθῶ. ⁴⁵) Ἄλλοτε ἴσο ἐκ τῶν λ'. ⁴⁶) Ἀπίοντες κλιθ. διὰ τὰ θω κέρια ἐνέματα, ἐν ᾧ τὸ ῥῆμα ἐπιτυχάνει ἐνικῶς· διότι προηγείται τοῦ ἐνοσ. ⁴⁷) Πλησίον εἰς τὰς θ. τοῦ οἴκου. ⁴⁸) Οἰκίματα. ⁴⁹) Συντάσσεται ἀνῆθως μὲ ἐσο. ἀλλὰ, ὡς εἶδω, καὶ μὲ γεν. μὲ τὴν μετῶ.

⁵⁰) Οἰκίαν. Φίλου τινός τῶν λ'. ⁵¹) Ἄλλος τῶν λ'. ⁵²) Ἐν τοιοῦτῳ κινδυνῷ ὄντι μοι, μοι ἐπῆν ὅτι ἐπρεπε νά βίψοκινδυνεύουσα· ἐπειδὴ καὶ χωρὶς τούτου μ' ἐπασαίξει ὁ θάνατος. ⁵³) Γνώριμος, οἰκίος. ⁵⁴) Νῆ ἀπαρ. ἢ τὸ πρῶγμα. ⁵⁵) Τὸν θ. ⁵⁶) Ὅτι εἶχει δὴν θύρας. ⁵⁷) Διὰ τούτου. ⁵⁸) Ἐπίσης. ⁵⁹) Ἰθὲς οἰκίας πρὸς τὴν αὐλήν.

⁶⁰) Γεν. Ἀστικῆ. Ναυκλήρος, ὁ ἰδιοκτήτης πλοῦου. ⁶¹) Ἄστυ ἔλεγον τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν· φαίνεται λοιπὸν ὅτι ὁ Ἀργένεως ᾤκει εἰς Πειραιῶ, ὡς καὶ ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος του εἶναι ἐπισημασμένον. ⁶²) Ἐπιστρέψας. ⁶³) Ὁ καθ' οὐ γίνεται ὁ λόγος, εἰς τὴν λ'.

⁶⁴) Πονθάνομαι. ⁶⁵) Εἰς Νεγάραι. Ταύτην τὴν σημασίαν ἔχει ὁ Δὲ ἐπιτιθέμενος, οὕτως Ἀθή· αἰετὸς τρέπεται εἰς Ἀθή· αἰετὸς. ⁶⁶) Ὁ ἀδελφός τοῦ Ἀσίου ἐκαλεῖτο Πολεμάργος.

⁶⁷) Πολλὰ μακρὰν ἦτον τοῦ νῆ καθεῖ. ⁶⁸) Ἐν ᾧ εἶχαμεν τρεῖς οἰκίας. ⁶⁹) Ἐξ οὐδ'.

χθῆναι, ἀλλὰ κλίσιον⁹⁸ μισθωσάμενοι, προΐηεντο⁹⁹ αὐτόν. Καὶ πολλῶν ὄντων ἱματίων, αἰτοῦσιν¹⁰⁰ οὐδὲν ἔδωσαν εἰς ταφήν, ἀλλὰ τῶν φίλων ὁ μὲν ἱμάτιον, ὁ δὲ προσκεφάλαιον, ὁ δὲ ὅ,τι ἕκαστος ἔτυχεν, ἔδωκεν εἰς τὴν ἐκείνου ταφήν. Καὶ ἔχοντες¹⁰¹ μὲν ἑπτακοσίας ἀσπίδας τῶν ἡμετέρων, ἔχοντες δὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον τοσοῦτον, γαλκῶν δὲ καὶ κόσμον καὶ ἐπιπλα, καὶ ἱμάτια γυναικεῖα, ὅσα οὐδεπώποτε ὄντο κτήσασθαι, καὶ ἀνδράποδα εἰκοσι καὶ ἑκατὸν (ὧν τὰ μὲν βέλτεστα ἔλαβον, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὸ δημόσιον ἀπέδωσαν), εἰς τοσαύτην ἀπληροσίαν καὶ αἰσχυροκέρδειαν ἀρίκοντο, καὶ τοῦ τρόπου τοῦ αὐτῶν ἀπόδειξιν ἐποίησαντο¹⁰². Τῆς γὰρ Πολεμάργου γυναικὸς χρυσοὺς ἐλικτήρας¹⁰³, ὅς ἐχούσα ἐτύγγανεν, ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθεν¹⁰⁴ εἰς τὴν οἰκίαν, Μηλόδιος ἐκ τῶν ὄτων ἐξείλετο. Καὶ οὐδὲ κατὰ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς οὐσίας ἑλείου παρ' αὐτῶν ἐτυγχάνομεν¹⁰⁵, ἀλλ' οὕτως εἰς ἡμᾶς διὰ τὰ χρήματα ἐξημάρτανον, ὥσπερ ἂν ἕτεροι μεγάλων ἀδικημάτων ὄργην ἔχοντες¹⁰⁶. Οἱ τοῦτων ἀξίους γε ὄντας¹⁰⁷ τῇ πόλει· ἀλλὰ πάσας μὲν τὰς χορηγίας χορηγήσαντες¹⁰⁸, πολλὰς δ' εἰσφορὰς¹⁰⁹ εἰσενεγκόντας, κοσμίους δ' ἡμᾶς αὐτοῖς παρέχοντας, καὶ πᾶν τὸ προσταττόμενον ποιῶντας, ἐχθρὸν δ' οὐδένα κτημένους, πολλοὺς δ' Ἀθηναίων ἐκ τῶν πολεμίων λυσαμένους¹¹⁰, τοιοῦτως ἔξίωσαν¹¹¹, οὐχ ὁμοίως μετοικούντας¹¹², ὥσπερ αὐτοὶ ἐπολιτεῖοντο. Οἱτοὶ γὰρ πολλοὺς μὲν τῶν πολιτῶν εἰς τοὺς πολεμίους ἐξήλασαν, πολλοὺς δ' ἀδίκως ἀποκτείναντες, ἀτάφοις ἐποίησαν πολλοὺς δ' ἐπιτίμους ὄντας ἀτίμους¹¹³ τῆς πόλεως κατέστησαν πολλῶν δὲ θυγατέρας μελλούσας ἐκδίδωσθαι¹¹⁴, ἐκώλυσαν καὶ εἰς τοσοῦτόν εἰσι τόλμης ἀφιγμένοι, ὥσθ' ἤκουσιν ἀπολογησόμενοι, καὶ λέγουσιν, ὡς οὐδὲν κακὸν οὐδ' αἰσχρὸν εἰργασμένοι εἰσίν. Ἐγὼ δ' ἐβουλόμην ἂν αὐτοὺς ἀληθῆ λέγειν μετὴν γὰρ ἂν καὶ ἐμοὶ τοῦτου τὰγαθοῦ¹¹⁵ οὐκ ἐλάχιστον μέρος γῆν δὲ οὔτε πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῖς τοιαῦτα ὑπάρχει¹¹⁶, οὔτε πρὸς ἐμέ. Τὸν ἀδελφὸν γὰρ μου (ὥσπερ καὶ πρότερον εἶπον) Ἐρατοσθένης ἀπέκτεινεν, οὔτε αὐτὸς ἰδίᾳ ἀδικούμενος, οὔτε εἰς τὴν πόλιν ὄρων ἐξαμαρτάνοντα, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ παρανομίᾳ προθύμως ἐξυπηρετῶν. Ἀναβιβάσασμενος¹¹⁷ δ' αὐτὸν βούλομαι ἐρεῖσθαι, ὡ ἀνδρες δικασταί. Τοιαύτην γὰρ γνώμην ἔχω· ἐπὶ μὲν τῇ τοῦτου ὠφελείᾳ καὶ πρὸς ἕτερον περὶ

⁹⁸) Εἶδος μάνδρας ἢ μαρσάκας. ⁹⁹) Τὸν ἐξέθεσαν διὰ τὴν πλυσθὴν ἢ ἐν γίνεαι διασκευασθῆναι πρὸς ταφήν. ¹⁰⁰) Ἡμῖν, ἢ μᾶλλον τοῖς φίλοις αἰτοῦσιν οὐκ ἔδωσαν, ὄντων ἡμῖν πολλῶν ἱματίων.

¹⁰¹) Δι' αὐτῶν ἀρπάξαντες καὶ ἔχοντες. ¹⁰²) Ἀπέδειξαν διὰ τῆς περιστάσεως ταύτης ὁμοίως ὅν ἡ ἐρέπος των. ¹⁰³) Σκουλαρίκια. ¹⁰⁴) Ἡ γυνὴ τοῦ Πολ. ὅτε ἦλθε τὸ πρῶτον εἰς τὴν οἰκίαν ὡς νόστη. ¹⁰⁵) Δὲν μᾶς ἦλθον δόντες μας οὔτε τὸ ἐλάχιστον τῆς οὐσίας μας.

¹⁰⁶) Ὅς ἔθελον ἀμαρτῆσαι ἄλλοι ὀργίζομενοι ὅτι μεγάλως τοὺς ἐδικήσαμεν. ¹⁰⁷) Ἡμᾶς. ¹⁰⁸) Προμηθεύσαντες ὅλας τὰς προμηθείας ὅσας ὑποχρεωτικῶς ἔχρυστοντο οἱ ἰδιῶται εἰς τὸ δημόσιον. ¹⁰⁹) Ἐστάτους συνεισφορὰς. ¹¹⁰) Ἐξαγοράσαντας. ¹¹¹) Τοιοῦτων τυραννίδων ἔτι μᾶς ἔθεωρησαν οἱ τύραννοι. ¹¹²) Ἡμεῖς καὶ τοὶ μέτοικοι, διέγουμεν πολὺ ὠφελιμώτερον εἰς τὴν πόλιν παρὰ αὐτοῖς, καίτοι ὄντες πολίταις. ¹¹³) Ἐπιτίμοι ἦσαν οἱ ἀπολαμβάνοντες τοῦ πολιτικοῦ τὰ δικαιώματα καὶ προνομία. Ὁ δὲ ἀτίμος κηρυττομενὸς ἀπέβαλλε τὰς φορὰς αὐτῶν, καὶ ἰδίως τὸ ὑποφορεῖν. ¹¹⁴) Εἰς γάμον. ¹¹⁵) Τοῦ ἀγαθοῦ τούτου, ὅτι δηλ. ὡς ἔπραξεν οὐδὲν κακόν, ἔθελα μετέχει καὶ ἐγὼ μέρη τι μέρος, δηλ. δὲν ἔθελα πάθει ἀπὸ αὐτοῦ.

¹¹⁶) Δὲν ὑπάρχει αὐτοῖς τι τοιοῦτον, δηλ. δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν ἔπραξεν τι κακόν. ¹¹⁷) Εἰς τὸ βῆμα ὅθεν ἀπεκρίνοντο οἱ δικαζόμενοι.

τοῦτοι διαλέγεσθαι ἀσεβείας εἶναι νομίζω, ἐπὶ τῇ τούτου βλάβῃ, καὶ πρὸς αὐτὸν τοῦτον, ὅσιον καὶ εὐσεβείας.⁸⁸

Ἀνάβηθι οὖν μοι καὶ ἀποκρίναι, εἴτι ἂν σε ἐρωτῶ. Ἀπήγαγες Πολέμαρχον ἢ οὐ; Τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων προσταχθέντα δεδιώς ἐποίησεν.⁸⁹ Ἦσθα δ' ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ὅτε οἱ λόγοι ἐγίνοντο περὶ ἡμῶν; Ἦν. Πότερον, συναχόμενος τοῖς κληρούσιν ἀποκτεῖναι, ἢ ἀντέλεγες; Ἀντέλεγον. Ἴνα ἀπαλάνωμεν;⁹⁰ Ἴνα μὴ ἀποθάνητε. Ἠγοούμενος ἡμᾶς ἄδικα πάσχειν, ἢ δίκαια; Ἄδικα. Εἶπ', ὃ σχετικώτατ' πάντων, ἀντέλεγες μὲν, ἵνα σώσειας⁹¹, συνελάμβανες δέ, ἵνα ἀποκτείνῃς; Καὶ ὅτε⁹² μὲν τὸ πλῆθος ἦν ὑμῶν κύριον τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας⁹³, ἀντιλέγειν⁹⁴ φῆς τοῖς βουλομένοις ἡμᾶς ἀποθῆσαι· ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ σοὶ⁹⁵ μόνῳ ἐγένετο καὶ σωταὶ Πολέμαρχον καὶ μὴ, εἰς τὸ δεσποτικόν ἀπήγαγες; Εἶπ' ὅτι μὲν, ὡς φῆς, ἀντειπῶν οὐδὲν ὠφέλησας, ἀξιοῖς χρηστός νομίζεσθαι· ἐτι δὲ συλλαβῶν ἀπέκτεινας, οὐκ οἶσι ἐμοὶ καὶ τουτοῖσι⁹⁶ δοῦναι δίκην⁹⁷; Καὶ μὴν⁹⁸ οὐδὲ τοῦτο εἰκὸς αὐτῷ πιστεύειν, (εἴπερ ἀληθῆ λέγει, φάσκων ἀντειπῶν), ὡς αὐτῷ προσετάχθη. Οὐ γὰρ δήπου ἐν τοῖς μετόικοις πίστιν παρ' αὐτοῦ ἐλάμβανον.⁹⁹ Ἐπειτα τῷ¹⁰⁰ ἦσαν εἰκὸς ἦν προσταχθῆναι, ἢ ὅστις ἀντειπῶν γὰρ ἐτόγγανε, καὶ γνώμην ἀποδοειγμένον¹⁰¹; Τίνα γὰρ εἰκὸς ἦν ἦρτον ταῦτα ἀπρητῆσαι, ἢ τὸν ἀντειπῶντα οἷς ἐκείνοι ἐβούλοντο πραγῆναι;

Ἐτι δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις Ἀθηναίοις ἱκανῆ μοι δοκεῖ πρόφασις εἶναι τῶν γεγενημένων, εἰς τοὺς τριάκοντα ἀναφέρειν τὴν αἰτίαν¹⁰²· αὐτοὺς δὲ τοὺς τριάκοντα, ἂν εἰς σφᾶς αὐτοὺς ἀναφέρωσι, πῶς ὑμᾶς εἰκὸς ἀποδειγέσθαι¹⁰³; Εἰ μὲν γὰρ τις ἦν ἐν τῇ πόλει ἀρχὴ ἰσχυροτέρα αὐτῆς¹⁰⁴, ὑφ' ἧς αὐτῷ προσετάττετο παρὰ τὸ δίκαιον ἀνθρώπου ἀπολλύσθαι, ἴσως ἂν εἰκότως αὐτῷ συγγνώμην εἶχατε· νῦν δὲ παρὰ τοῦ ποτὲ καὶ λήψασθε δίκην¹⁰⁵, εἴπερ ἐξέσται τοῖς τριάκοντα λέγειν, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα προσταχθέντα ἐποίησεν; Καὶ μὴν ἤδη οὗτ' ἐν τῇ οἰκίᾳ, κατὰ τὰ τούτοις ἐφηρισμένα, ἀλλ' ἐν τῇ οἰκίᾳ σώζοντα αὐτὸν συλλαβῶν ἀπήγαγεν¹⁰⁶. Ἥμεῖς δὲ πάντες ὠργίζεσθε, ὅσοι¹⁰⁷ εἰς τὰς οἰκίας ἦλθον τὰς ὑμετέρας, ζήτησιν ποιούμενοι¹⁰⁸

⁸⁸) Αἰτιολογεῖ διατι θέλει νὰ συνομιλήσῃ μὲ ἄνδρα ἑναῖτ' καὶ μαιρόνον· διότι εὐσεβείας εἶναι νὰ ἐμιλήσῃ τις πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ τὸν βλάψῃ· ἀσεβείας δὲ ἦθελον εἶδῃαι· Ἔν δὲ νὰ τὸν ὠρελήσῃ καὶ πρὸς ἄλλον ὠμίλει. ⁸⁹) Ἐποσθίεται ἀποκρινόμενος ὁ Ἠρακλειδῆς· προλαμβάνει δὲ τὰς ἀποκρίσεις ὁ ῥήτωρ, ὡς θέλων νὰ ἀποδείξῃ ὅτι πᾶσι ἀπολογία τὸν ἦθελον εἶδῃαι σαφῆ. ⁹⁰) Τὴν δευτέραν ταύτην ἐρώτησιν ἀπερὶραὶ διὰ τὸ μὴ τῷ ἀφῆσθαι διεκφυγῆν διὰ τοῦ δεσπορευμένου ἀντέλεγον. ⁹¹) Κ. §. 400.

⁹²) Ἀλλ. τότε ὅτε. ⁹³) Ὅσοι ὑμεῖς οἱ τριάκοντα ἦσθε τῆς σωτηρίας μας κύριοι. ⁹⁴) Ὅτι ἀντέλεγες. ⁹⁵) Εἰς τὴν ἐξουσίαν σου. ⁹⁶) Ἡ ἐπικρατεῖα τοῦ εἰς διὰ περισσοτέρην δίκην ἵνασθ' ἐπὶ τοῖς βουλομένοις. ⁹⁷) Ὅτι θέλει τριωρεθῆ ὑπ' αὐτῶν.

⁹⁸) Ἐναντιῶν. ἀλλ' ὅμως. ⁹⁹) Δὲν ἦθελον δοκιμάσει τὸ εὐσεβέστατον αὐτοῦ ὡς εὐσεβὸς τοῖς μετόικοις, εἴτε διότι ἐθεωρεῖτο ὡς εὐσεβὸς πρὸς αὐτοὺς, εἴτε διότι ὅσα γράμματα ἐλάμβανεν ἐβούλοτο μὴ τὰ κρατῆρ' διὰ μόνον τὸν ἐπιπέδον σου. ¹⁰⁰) Τίνα. ¹⁰¹) Εἶναι εἰς τὸν ἕνα ὅτι ἐπρόσταθ' ταῦτα εἰς ἐκείνον ὅστις εἶπεν γνώμην ἐναντίαν. ¹⁰²) Δι' ὅτι δὲ ἄλλοι Ἀθηναῖοι ἐπράξαν, νὰ λέγωσιν ὅτι αἰτία ἦσαν οἱ ἄλ'. ¹⁰³) Πῶς ὅμως νὰ διαφύγῃ τὴν ἀπολογίαν τῶν ἄλ'. ὅταν ἀποθῆσιν εἰς τὸν ἐπιπέδον τὸν τὴν αἰτίαν. ¹⁰⁴) Τῆς αὐτῆς. ¹⁰⁵) Τίνα δὲ τιμωρήσεσθε; ¹⁰⁶) Κατὰ διαφύσιν τοῦ Ταυλλάρου, διότι τὰ γὰρ οἰκίαν ἦν διαφωρμένον. ¹⁰⁷) Ὄργιζεσθε ἐστίνας, ὅσοι. ¹⁰⁸) Παράτρ. ἀντὶ ζήτουσιν τὰς οἰκίας.

ἢ ἰσῶν ἢ τῶν ὑμετέρων τινός. Καί τοι εἰ χρὴ τοῦτοις⁴⁰⁰, διὰ τὴν ἐαυτῶν σωτηρίαν ἑτέροισι ἀπολέσασθαι, συγγνώμην ἔχειν, ἐκείνοις⁴⁰¹ ἂν δικαιότερον ἔχοιτε. Κίνδυνος γὰρ ἦν πεμφθεῖσι, μὴ ἔλθειν, καὶ καταλαβοῦσιν ἐξάρνοι γενέσθαι⁴⁰². Τῷ δὲ Ερατοσθένει ἐξῆν εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἀπήνησεν ἔπειτα, ὅτι οὐκ εἶδεν. Ταῦτα γὰρ οὔτε ἔλεγον, οὔτε βάσανον εἶχεν⁴⁰³. ὥστε μὴ δ' ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν βουλομένων⁴⁰⁴ οἶόν τε εἶναι ἐξελεγχθῆναι. Χρὴν δέ σε, Ἐρατοσθένης, εἰπερ ἴσθα χροστός, πολὺ μᾶλλον τοῖς μέλλουσιν ἀδίκως ἀποθανεῖσθαι μνηστῆν γενέσθαι⁴⁰⁵, ἢ τοῖς ἀδίκως ἀπολομένοις συλλαμβάνειν. Νῦν δὲ σου τὰ ἔργα φανερά γαγνήνται οὐχ ὡς ἀνωμένου, ἀλλ' ὡς ἡδόμενου τοῖς γιγνομένοις, ὥστε τοῦδε ἐκ τῶν ἔργων⁴⁰⁶ χρὴ μᾶλλον, ἢ ἐκ τῶν λόγων τὴν ψῆφον φέρειν, ἃ ἴσασι γεγεννημένα, τῶν τότε λεγομένων τεκμήρια λαμβάνοντας⁴⁰⁷, ἐπειδὴ μάρτυρας περὶ αὐτῶν οὐχ οἶόν τε παρασχεῖσθαι. Οὐ γὰρ μόνον ἡμῖν παρεῖναι οὐκ ἐξῆν, ἀλλ' οὐδὲ παρ' αὐτοῖς εἶναι⁴⁰⁸, ὥστε ἐπὶ τοῦτοις ἔστι⁴⁰⁹, πάντα τὰ κακὰ εἰργασμένοις τὴν πόλιν, πάντα τ' ἀγαθὰ περὶ αὐτῶν λέγειν. Τοῦτο μέντοι οὐ φεύγω⁴¹⁰, ἀλλ' ὁμολογῶ σοι, εἰ βούλει, ἀντειπεῖν. Θαυμάζω δὲ, τί ἂν ποτε ποιήσεις συνειπόντων, ὅποτε ἀντειπεῖν φάσκων, ἀπέκτεινας Πολέμαρχον! Φέρε δὲ, τί ἂν⁴¹¹ εἰ καὶ ἀδελφοὶ ὄντες ἐτύχετε αὐτοῦ, ἢ καὶ υἱεῖς; Ἀπελευθέρωσθε⁴¹²; Δεῖ γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, Ερατοσθένην δυοῖν θάτερον ἀποδείξαι, ἢ ὡς οὐκ ἀπήγαγεν αὐτόν, ἢ ὡς δικαίως τοῦτ' ἔπραξεν. Οὗτος δὲ ὁμολόγησεν ἀδίκως συλλαβεῖν, ὥστε ῥαδίαν ἡμῖν τὴν διαφύρισιν⁴¹³ περὶ αὐτοῦ πεποιήκα.

Καὶ μὲν δὴ πολλοὶ καὶ τῶν ἀστῶν καὶ τῶν ξένων ἔχουσιν, εἰσόμενοι⁴¹⁴, τίνα γνώμην περὶ τούτων ἔχετε. Ἦν οἱ μὲν ὑμέτεροι ὄντες πολῖται, μαθόντες ἀπίασιν⁴¹⁵, ὅτι ἢ εἰκὼν ἐώσουσιν⁴¹⁶, ὧν ἂν ἐξαμαρτώσιν, ἢ πράξαντες μὲν ὧν ἐφίενται, τύραννοι τῆς πόλεως ἔσονται, ἐυστυχίσαντες δὲ, τὸ ἴσον ἡμῖν ἔξουσιν⁴¹⁷. Ὅσοι δὲ ξένοι ἐπιδημοῦσιν, εἰσονται, πότερον ἀδίκως τοῖς τριάκοντα ἐκκηρύττουσιν ἐκ τῶν πόλεων⁴¹⁸, ἢ δικαίως. Εἰ γὰρ δὲ αὐτοὶ⁴¹⁹ οἱ κακῶς πεπονήότες, λαβόντες⁴²⁰ ἀρήσουσιν, ἔπει σφῆς αὐτοῖς ἡγήσονται περιέργους ὑπὲρ ἡμῶν τρυσομένους⁴²¹. Οὐκ οὐν δευδόν, εἰ τοῖς μὲν

⁴⁰⁰) ἴσως χρὴ πού τοις. Εἰ δὲ ὡς ἔχει, ἔννοαί τῷ Ερατοσθένει, καὶ τοῖς ὡς αὐτοῖς ἐν τῇ δέξῃ ἐντυχεῖσθαι, ἢ ἐν γένει τοῖς λ'. ⁴¹⁰) Τοῖς εἰς τῆς οἰκίας ἔλθοῦσιν, ἴσως ὑπερήφανοι τῶν λ'. ⁴¹¹) Κ. S. 419, β'. Νὰ ἀνηρθῶσι νὰ ὑπακούσωσι. ⁴¹²) Ὅσα νὰ ἀπολευθέρωσιν, οὔτε νὰ ἐξαμαρτώσιν ἐδύναντο. ⁴¹³) Καὶ ἂν ἤθελον. ⁴¹⁴) Νὰ τοῖς εἰδοποιήσῃς.

⁴¹⁵) Κρίνοντες ἐκ τῶν ἔργων σου. ⁴¹⁶) Συμπεραίνοντες (οἱ δικασταί) περὶ ὧν εἶπεν τότε (οἱ τύραννοι) ἐξ ὧν γνωρίζουν (οἱ δικασταί) ὅτι ἔργον ἀπὸ αὐτοῦ (τοῦ τυράννου).

⁴¹⁷) Ὅχι μόνον δὲν μᾶς ἐπατρέπετο νὰ εἰμεθα παρόντες στὰν ἔκαστον ταῦτα, ἀλλ' αὐτὸς εἰς τοῖς εἰκοῖς μας κτλ νὰ μένωμεν. ⁴¹⁸) Εἰς τὴν ἔκαστην των πόλεων, ἐν ᾗ εἰργάσαντο.

⁴¹⁹) Δὲν ἀπερεύγω τοῦτο, ὅτι ἀντειπες, ἀλλὰ συνομολογῶ, ἂν θέλῃς, μὲ σέ.

⁴²⁰) Τί ἂν ἐπέεῖτε. ⁴²¹) Ἠθέλητε τὸν ἀθώωσις τοῦτο ἴσως πρὸς τοῖς δικαστῆς περὶ καὶ δικαιοσύμην. ⁴²²) Διὰ ψήφων ἀπέρασαν. ⁴²³) Ἴνα μάθωσι. ⁴²⁴) Ἐνεσσι. ἀνὰ μέτρον δόσι τὸ αἶμα μᾶλλοντα δὲν ἔχει. ⁴²⁵) Θέλωσι τιμωρηθῆ εἰ πολῖται δὲ ὅσα ἤθελον ἀμαρτάνει. ⁴²⁶) Θέλωσαν ἔχει ἴσα πλεονεκτημάτων μὲ σῆς, δὲν θέλωσι πάθει τίποτα.

⁴²⁷) Ἐκ τῶν ἰσῶν πόλεων ἕκαστοι. Φαίνεται ὅτι μετὰ τὴν νίκην τοῦ Θρασύβουλου εἰρήνη τῶν Ἀθηναίων πόλεος ἀπεκήρυξαν εἶναι τοῖς λ'. Διὰ νὰ μὴ δύνανται νὰ καταφύγουν εἰς αὐτοῖς. ⁴²⁸) Οἱ Ἀθηναῖοι. ⁴²⁹) Λαβόντες τοῖς τυράν. ἀρήσουσιν αὐτοῖς.

⁴³⁰) Ἄλλοι ἤθελῃσαν νὰ διορθώσωσι τὴν λέξιν ταύτην εἰς τρυσομένους ἢ τρυσομένους. ἢ δὲ νοῦς: οἱ ξένοι θέλωσι νομισαί ὅτι διατηροῦνται πρὸς ἡμᾶς περιέργοι, δηλ. ἐπὶ τὴν εἰσιν

στρατηγοῖς¹³¹, οἱ ἐνίκων ναυμαχοῦντες, ὅτι διὰ χειμῶνα οὐχ οἱοί τ' ἔρασαν εἶναι τοῖς ἐκ τῆς θαλάττης¹³² ἀνελεῖσθαι, θανάτῳ ἐζημιώσατε ἡγούμενοι χοῖνας τῆ τῶν τεθνεώτων ἀρετῇ παρ' ἐκείνων δίχην λαβεῖν¹³³. τοὺτους δὲ οὐ, οἱ ἰδιῶται μὲν οἷτες καθ' ὅσον ἐδύναντο ἐποίησαν ἡττηθῆναι ναυμαχοῦντας¹³⁴, ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, ὁμολογοῦσιν ἐκόντες πολλοῖς τῶν πολιτῶν ἀκρίτους ἀποκτινύναι· οὐκ ἄρα χρὴ αὐτοῖς καὶ τοῖς παῖδας¹³⁵ ὑφ' ὑμῶν ταῖς ἐσχάταις ζημίαις κολάζεσθαι;

Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἤξιουν ἱκανά εἶναι τὰ κατηγορημένα μέχρι γὰρ τούτου νομίζω χρῆναι κατηγορεῖν, ἕως ἂν θανάτου δόξη τῷ φεύγοντι ἄξια εἰργάσθαι¹³⁶. Ταύτην γὰρ ἐσχάτην δίχην¹³⁷ δυνάμεθα παρ' αὐτῶν λαβεῖν ὥστ' οὐκ οἶδ' ὅτι οἶ πολλὰ κατηγορεῖν τοιούτων ἀνδρῶν, οἱ οὐδ' ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου τῶν πεπραγμένων δις ἀποθανόντες, δίχην δοῦναι δύναιντ' ἂν¹³⁸. Οὐ γὰρ δὴ οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ¹³⁹ προσήκει ποιῆσαι, ὅπερ ἐν τῆδε τῇ πόλει εἰθισμένον ἐστίν πρὸς μὲν τὰ κατηγορούμενα μηδὲν ἀπολογεῖσθαι, περὶ δὲ σφῶν αὐτῶν ἕτερα λέγοντες¹⁴⁰ ἐνίστε ἑξαπατῶσιν, ὑμῖν ἀποδεικνύντες, ὡς στρατιῶται ἀγαθοὶ εἰσιν, ἢ ὡς πολλὰς τῶν πολεμίων ναῦς ἔλαβον τριήραρχήσαντες ἢ πόλεις, πολεμίας οὖσας, φιλὰς ἐποίησαν. Ἐπεὶ κελεύετε αὐτὸν¹⁴¹ ἀποδείξει, ὅπου τοσοῦτους τῶν πολεμίων ἀπέκτειναν¹⁴², ὅσους τῶν πολιτῶν ἢ ναῦς ὅπου τοσαύτας ἔλαβον, ὅσας αὐτοὶ παρέδωκαν¹⁴³, ἢ πόλιν ἦντινα τοιαύτην προσεκτίσαντο, οἷαν τὴν ὑμετέραν κατεδουλώσαντο¹⁴⁴. Ἀλλὰ γὰρ¹⁴⁵ ὅπλα τῶν πολεμίων ἐσκύλευσαν, ὅσα περ ὑμῶν ἀρῆλλοντο; ἀλλὰ τείχη τοιαῦτα εἶλον, οἷα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος κατέσκαψαν¹⁴⁶; οἷτινες καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀττικὴν φρούρια καθείλον, καὶ ὑμῖν ἐδηλώσαν, ὅτι οὐδὲ τὸν Πειραιᾶ Λακεδαιμονίων προστατόντων περιεῖλον¹⁴⁷, ἀλλ' οἷς¹⁴⁸ αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν οὕτω βεβαιότεραν ἐνόμιζον εἶναι.

Πολλάκις οὖν ἐθαύμασα τῆς τόλμης¹⁴⁹ τῶν λεγόντων ὑπὲρ αὐτῶν¹⁵⁰ πλὴν¹⁵¹ ὅταν ἐνθυμηθῶ, ὅτι τῶν αὐτῶν ἐστίν¹⁵², αὐτοῖς τε πάντα τὰ κακὰ ἐργάζεσθαι, καὶ τοὺς τοιοῦτους ἐπαινεῖν. Οὐ γὰρ¹⁵³ νῦν πρῶτον τῷ ὑμετέρῳ πλῆθει τὰ ἐναντία ἔπραξεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν τετρακοσίων¹⁵⁴ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὀλιγαρχίαν καθιστάς, ἔφρευγεν ἐξ Ἑλλησπόντου¹⁵⁵ τριήραρχος κα-

ἀκριβεῖς τῶν διαταχθέντων ἐκτελεσταί. Ἀλλ' ἴσως τὸ Τηρουμένους ἐκληπτίον ἐναυθῶ ρίως ἀντὶ Προσέχοντα, Φιλαττομένους. ¹³¹) Τοὺς ἐν Ἀργινούσαις, ἴδε ἀνωτέρω ἐν Ξενοφ. Ἑλλ. Ἱστορ. τῆν δὴμηγορίαν τοῦ Κριτίου. ¹³²) Δηλ. τοὺς εἰς τὴν θάλασσαν κενόντας. ¹³³) Νῆ ἐκδικήσῃτε ἐπ' ἐκείνων τὴν ἀρ τῶν τεθν. ¹³⁴) Γραῖς τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς μάχην. ἴδε ἀνωτ. Ξεν. Ἑλλ. Ἱστορ. ¹³⁵) Αὐτῶν. ¹³⁶) Δόξη ἄξια εἰργάσθαι κτφ φεύγοντι, παρὰ τοῦ φεύγοντος, τοῦ κατηγορουμένου. ¹³⁷) Τιμωρίαν. ¹³⁸) Ἐθέλον ἱκανὰς τιμωρήσθαι. ¹³⁹) Τῷ Ἐρατοσίμῳ. ¹⁴⁰) Οἱ κατηγορούμενοι ἐν γίνεαι. ¹⁴¹) Διότι προσκαλέσασθαι. ¹⁴²) Οἱ λ'. ¹⁴³) Διότι αὐτοὶ παρέδωκαν εἰς τοὺς Πελοποννησίους τὸν στόλον τῶν λλ. ¹⁴⁴) Ἀντὶ: τὴν ἡμετέραν ἦν καταβ. ¹⁴⁵) Τόχη, ἴσως. ¹⁴⁶) Οἱ λ' μετὰ τοῦ Λακεδαιμονίων κατέσκαψαν τὰ φρούρια τῆς Ἀττικῆς καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς. ¹⁴⁷) Ἀπετείχισαν. ¹⁴⁸) Ὅχι κατὰ διαταγὴν τῶν Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ (ἀρτίωντες ἐκείνη) οἷς ἐνόμιζον. ¹⁴⁹) Τὸ θαυμάζω μετὰ γεν. ἐπὶ μέμψεως. Κ. §. 345, σ'. σφρ. ε. ¹⁵⁰) Τῶν λ'. ¹⁵¹) Ἐκτός ὅταν ἐνθυμηθῶ, τότε ἐν θαυμάζω. ¹⁵²) Τῶν ἰδίῶν ἀνδρῶν εἶναι ἴσον. ¹⁵³) Ὡς κἀ ὑπενοεῖται. ἰδῶ. Τοιοῦτος δὲ εἶναι ὁ Ἐρατοσῆ. Διότι. ¹⁵⁴) Μετὰ τὴν ἐν Σκαλίῳ διατυχίαν ἐπύστη εἰς Ἀθήνας ἀριστοκρατικὴ κ. δὴρνησις ἐπ' αὐτῶ ἀνδρῶν. ¹⁵⁵) Ἐπὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς.

ταλιπὼν τὴν ναῦν, μετὰ Ἰατροκλείου, καὶ ἑτέρων ὧν τὰ ὄνματα οὐδὲν εἶομαι λέγειν. Ἀρκομένους δὲ οὕτω, τάναντία τοῖς βουλευμένοις δημοκρατίαν εἶναι ἔπραττε. Καὶ τούτων μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι. Μάρτυρες¹⁵⁸. Τὸν μὲν τοίνυν μεταξὺ¹⁵⁹ βίον αὐτοῦ παρῶσα ἐπειδὴ δὲ ἡ ναυμαχία, καὶ ἡ συμφορὰ τῆ πόλει ἐγένετο, δημοκρατίας ἐπιούσης, ὅθεν¹⁶⁰ τῆς στάσεως ἦσαν, πέντε ἀνδρῶς ἕσονται¹⁶¹ κατέστησαν ὑπὸ τῶν καλουμένων ἑταίρων¹⁶², συναγωγῆς¹⁶³ μὲν τῶν πολιτῶν, ἄρχοντες δὲ τῶν συνωμοτῶν, ἐναντία δὲ τῷ ὑμετέρῳ πλῆθει πράττοντες ὧν Ἐρατοσθένης καὶ Κριτίας ἦσαν. Οὗτοι δὲ φυλάρχους τε ἐπὶ τὰς φυλακὰς¹⁶⁴ κατέστησαν, καὶ ὅτι θεοὶ χειροτονήσθαι, καὶ οὗς τινὰς χρὴ ἄρχειν παρήγγελον, καὶ εἴτι ἄλλο πράττειν βούλοιντο, κύριοι ἦσαν. Οὕτως οὐχ ὑπὸ τῶν πολεμίων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τούτων, πολιτῶν ὄντων, ἐπεβουλευέσθε, ὅπως μὴ ἀγαθὸν μηδὲν φηρίσθε¹⁶⁵, πολλῶν τε ἐνδεεῖς ἴσασθε. Τοῦτο γὰρ καὶ ἠπίσταντο, ὅτι ἄλλως μὲν οὐχ οἶοι τε ἔσονται περιγενέσθαι, κακῶς δὲ πραττόντων¹⁶⁶, ὑνήσονται. Καὶ ὑμεῖς ἴγουντο, τῶν παρόντων κακῶν ἐπιθυμοῦντας ἀπαλλαγῆναι, περὶ τῶν μελλόντων οὐκ ἐνθυμησέσθαι.

Ὡς τοίνυν τῶν ἐφόρων¹⁶⁷ ἐγένετο, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι, οὐ τοὺς τότε συμπράττοντας, (οὐ γὰρ ἂν δυναίμην¹⁶⁸) ἀλλὰ τοὺς αὐτοῦ Ἐρατοσθέ-
 νους ἀκούσαντας καὶ τοὶ εἰ ἰσωρόνουν¹⁶⁹, κατεμαρτύρουν ἂν αὐτῶν καὶ
 τοὺς διδασκάλους τῶν σφετέρων ἀμαρτημάτων¹⁷⁰ σφόδρ ἂν ἐκόλαζον, καὶ
 τοὺς ἄρκους, εἰ ἰσωρόνουν, οὐκ ἂν ἐπὶ μὲν τοῖς τῶν πολιτῶν κακοῖς πι-
 στοῖς ἐνόμιζον, ἐπὶ δὲ τοῖς τῆς πόλεως ἀγαθοῖς ῥαδίως περιβαίνον¹⁷¹. Πρὸς
 μὲν οὖν τοὺς τούτοις τσαῦτα λέγω. Τοὺς δὲ μάρτυρας μοι κάλει¹⁷². Καὶ ὑμεῖς
 ἀνάβητε. Μάρτυρες¹⁷³. Τῶν μὲν μαρτύρων ἀρχώτα. Τὸ δὲ τελευταῖον
 εἰς τὴν ἀρχὴν καταστάς¹⁷⁴, ἀγαθοῦ μὲν οὐδενὸς μετέσχευ, ἄλλων¹⁷⁵ δὲ πολ-
 λῶν καὶ τοὶ εἴπερ ἦν ἀνὴρ ἀγαθός, ἐγρῶν ἂν πρῶτον μὲν μὴ παρανόμως
 ἔρχειν, ἔπειτα¹⁷⁶ τῇ βουλῇ μηχαντῆν γίνεσθαι περὶ τῶν εἰσαγγελίων¹⁷⁷
 ἀπασῶν ὅτι ψευδεῖς εἶεν καὶ Βάτραχος καὶ Αἰσχυλίδης¹⁷⁸ οὐ τάληθ' ἠγ-
 νόουσιν, ἀλλὰ τάληθ' ὑπὸ τῶν τριάκοντα πλασθέντα εἰσαγγέλλουσι¹⁷⁹ συ-

¹⁵⁸) Σημείωσις ἐπὶ ἐκλήθησαν καὶ ὁμιλήσαν οἱ μάρτυρες. ¹⁵⁹) Ἀπὸ τῶν 800 μέχρι τῆς ναυμαχίας. ¹⁶⁰) διὰ τὴν εἰπὴν τῆς περιστάσεως ὅθεν ἦρχισαν τὴν στάσιν.

¹⁶¹) Ὁ Θεουκλίδης τοὺς ἐνομήζει Πρωτάνει. ¹⁶²) Ἐταῖροι ὀνομάσθησαν νόιοι τινὲς συνωμοτῆται ν' ἀνατρέψωσι τὴν δημοκρατίαν. ¹⁶³) Λόγῳ μὲν διὰ τὴν συνάξεισιν καὶ συνενοματώσασιν τοὺς πολιτας, ἔργῳ δὲ ἄρχοντες. ¹⁶⁴) Ἴσως ἐπὶ τῆς φυλῆς. Ἐπειδὴ ἐκάστη φυλὴ ἔξελεγε τὸ δεκάτην μέρος τῆς βουλῆς, κατέστησαν φυλάρχους ὁποῖους ἤθελον διὰ τὴν ἐγρῶσιν τῆς ἐκλογῆς εἰδικῆς τῶν. ¹⁶⁵) Τὸ ἔπιβουλεύεσθαι πρὸς μέλλοντα ὡς σχετικόν.

¹⁶⁶) Δυστυχούντων, ὑμῶν. ¹⁶⁷) Εἰς τῶν Ἐρ. δ' Ἐρατοσθένης. ¹⁶⁸) Διότι δὲν εἶλοντο μαρτυρῆσαι. ¹⁶⁹) Οἱ τότε συμπράττοντες, ἤθελον μαρτυρῆσαι κατὰ τῶν τυράννων.

¹⁷⁰) Τοὺς λ'. ὅστινες τοὺς εἰδάζαν ν' ἀμαρτάνωσι. ¹⁷¹) Αὐτοὶ εἰσινεὶς περιέδρασαν τῶν ἄρκων τοὺς ὁποῖους εἶγον δώσει διὰ τὸ καλὸν τῆς πόλεως, δὲν ἔπρατε νὰ νομιζοῦσιν ἄπρακτον ἔσταισιν ἐκείνους τοὺς ὁποῖους εἶδον διὰ τὸ κακὸν τῶν πολιτῶν. ¹⁷²) Πρὸς τὸν ὑπεκρίθη τοῦ δικαστηρίου. ¹⁷³) Ὁ Ἐρατοσθένης. ¹⁷⁴) Δηλ. μὴ ἀγαθῶν, ἄρα κακῶν.

¹⁷⁵) Συνήθεσ εἰς τοὺς ὁμήτορας μετὰ τὸ πρῶτον μὲν νὰ ἐπιφέρωσιν ἔπειτα, ἀπὸ δὲ

¹⁷⁶) Κατηγόριον. ¹⁷⁷) καὶ ὅτι ὁ Β. καὶ ὁ Αἰσχ. (δύο κατηγόροι) σφύρασι τὴν πρῶσιν ἀπὸ εὐκατηγῆς, ὡς ἐκ παραφωτισμένου, εἰς ὀρθοκῆν, ὡς νὰ ἦτον τὸ πλῆθος· ἐκαὶ λέγειν Βάτραχος καὶ Αἰσχ. οὐ τ' ἀληθῆ μνησούσασιν. ¹⁷⁸) Εἰσαγγέλλουσι τ' ἀληθῆ μεταπλασθέντα ὑπὸ τῶν λ'. καὶ συνταθέντα μὲν τρόπον ὅσπερ νὰ βλάψωσιν τοὺς πολιτας.

κείμενα ἐπὶ τῶν πολιτῶν βλάβῃ. Καί μιν οὐ, ὡς ἄνθρωποι σικασταί, ὅσοι κακόνοι ἦσαν τῷ ἡμετέρῳ πλῆθει, οὐδὲν ἑλαττον εἶχον⁴⁷⁷ σιωπῶντες. Ἐπειροὶ γὰρ ἦσαν οἱ λέγοντες καὶ πράττοντες, ὧν⁴⁷⁸ οὐχ οἶόν τ' ἦν μείζω κακογενέσθαι τῇ πόλει. Οὐδὲ οἱ εὐνοί φασιν εἶναι, πῶς οὐκ ἐνταῦθα ἔδειξαν αὐτοὶ τε τὰ βέλτεστα λέγοντες, καὶ τοὺς ἑξαμαρτάνοντας ἀποτρέποντες. Ἰσως δ' ἂν εἶποι εἰπεῖν⁴⁷⁹, ὅτι ἐδεδοίκει, (καὶ ὑμῶν τοῦτο ἐνίοις ἰκανὸν εἶναι⁴⁸⁰ ὅπως μὴ τι φανήσεται⁴⁸¹ ἐν τῷ λόγῳ τοῖς τριάκοντα ἐναντιούμενος εἰ εἰ μὴ⁴⁸² ἐνταῦθοι ἔργος ἔσται, ὅτι ἐκεῖνά τε αὐτῷ ἤρεσκε, καὶ τοσαῦτα ἐδύνατο⁴⁸³, ὥστε ἐναντιούμενος μηδὲν κακὸν παθεῖν ὑπ' αὐτῶν. Χρῆν δ' αὐτῷ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ταύτην τὴν προθυμίαν⁴⁸⁴ εἶχειν, ἀλλὰ μὴ ὑπὲρ Θεραμένους⁴⁸⁵, ὃς εἰς ὑμᾶς πολλὰ ἐξήμαρτον ἀλλ' οὗτος τὴν μὲν πόλιν ἐχθρὴν ἐνόμιζεν εἶναι, τοὺς δ' ἡμετέρους ἐχθροὺς φίλους. ὡς ἀμφοτέρω ταῦτα ἐγὼ πολλοῖς τεκμηρίοις παραστήσω, καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς⁴⁸⁶ οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλ' ὑπὲρ ἑαυτῶν γινόμενας, ὁπότερόι μοι ταῦτα πράξουσι⁴⁸⁷, καὶ τῆς πόλεως ἄρξουσι.

Καί γὰρ εἰ ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων ἐστασίαζον⁴⁸⁸, ποῦ κάλλιον ἂν ἦν ἀνδρὶ ἄρχοντι, ἢ Θερασυδούλου Φυλῆν κατειληρότος⁴⁸⁹, τότε ἐπιδεικασθαι τὴν αὐτοῦ συνουσίαν⁴⁹⁰; ὁ δ' ⁴⁹¹ ἀντὶ τοῦ ἐπαγγελιασθαι τι ἢ πράξει ἀγαθὸν πρὸς τοὺς ἐπὶ Φυλῆ, ἔλθων μετὰ τῶν συναρχόντων εἰς Σαλαμίνα καὶ Ἐλευσίνας⁴⁹², τριακοσίους τῶν πολιτῶν ἀπήγαγεν εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ μὴ εἴρω αὐτῶν ἀπάντων θάνατον κατέφηρίσατο. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ ἔλθομεν⁴⁹³, καὶ αἱ παραγαὶ γεγεννημέναι ἦσαν, καὶ περὶ τῶν διαλλαγῶν οἱ λόγοι ἐγίνοντο, πολλὰς ἐκάτεροι⁴⁹⁴ ἐλπίδας εἶχομεν πρὸς ἀλλήλους εἶσθαι⁴⁹⁵, ὡς ἀμρότεροι ἔδοξαν. Οἱ μὲν γὰρ ἐκ Πειραιῶς, κρείττους⁴⁹⁶ ὄντες εἶκσαν αὐτοὺς⁴⁹⁷ ἀπελθεῖν εἰς δὲ τὸ ἄστυ ἐλθόντες, τοὺς μὲν τριάκοντα ἐξέβαλον⁴⁹⁸, πλὴν Φεῖδωνος καὶ Ἐρατοσθένους, ἄρχοντας δὲ τοὺς ἐκείνους ἐχθίστους εἶλοντο⁴⁹⁹, ἡγούμενοι δικαίως ἂν ὑπὸ τῶν αὐτῶν⁵⁰⁰ τοὺς τε τριά-

⁴⁷⁷ Δὲν ἔχοντες εἶποτε, οἱ σικασταί τῶν κατωρθούντων. ⁴⁷⁸ Ἐκεῖνα τὰ κακὰ, ὧν μείζω οὐχ οἶόν τ' ἦν γενέσθαι. ⁴⁷⁹ Ἰκανὴ ἀπολογία θέλει φανῆ. ⁴⁸⁰ Ἰσ. Φανῆ ἢ Φανείη.

⁴⁸¹ Ἐξὼ φαίνεται ἄλλεῖπόν τι. Ὁ δὲ νοῦς: Ἄλλ' οὐ μὴ εἶποι ταῦτα, ἐνταῦθοι (ἰσως ἐνταῦθεν) γὰρ ὄηλος ἔσται. ⁴⁸² Καὶ τίσιν δυνάμει εἶχε. ⁴⁸³ Τὸ ἐναντιοῦσθαι.

⁴⁸⁴ Ὅταν δ' Ἐριτίας κατηγορήσῃ τὸν Θεραμένην ἕνα τῶν λ'. (Ἰδὲ Σεν. Ἑλλ. Ἰστορ.) φαίνεται ὅτι ὁ Ἐρατοσθένης ἐκνήρησεν ὑπὲρ αὐτοῦ. ⁴⁸⁵ Τῶν λ'. ⁴⁸⁶ Τὰ ἐδικήματα ἑξ ἑμοῦ ἔπραξαν (ἑμοὶ θελ. καὶ τοῖς ὁμοίοις ἐμοί) ἀλλ' ἰσως διερωτῶν μᾶλλον: Μὴ ταῦτα κράξῃ, καὶ ἐρμηνευτέον οὕτω: θέλω ἀποδείξει ὅτι διεφέροντα οὕτω πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ τῶν ἑαυτῶν συμφέροντος, (ἢ ὡς ἐπιτήρησις) ποῖος δηλονότι μὴ πράττων τὰ αὐτὰ μὲ τὴν πόλιν, μὴ ἀκαλοῦν τὸ αὐτὸ σῆστημα, νὰ κατορθώσῃ οὐχ ἥττον τὸν αὐτὸν σκοπὸν, τοῦ ἑαυτοῦ, νὰ ἄρῃ τῆς πόλεως. ⁴⁸⁷ Διεφέροντο. ⁴⁸⁸ Ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Θερασυδούλος, ἔλθων ἀπὸ τῆς Θήβης μὲ δλίγους συνωμότας, ἐκορίσσε τὴν Φυλῆν, φρούριον εἰς τὸ ἕως Πάρνηθα, καὶ ἐκεῖθεν ἠλευθέρωσε τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τῶν λ'. ⁴⁸⁹ Τὴν σῆσιν τοῦ, ποῖαν εἶχε σῆσιν πρὸς τοὺς ἐν τῇ Φυλῆ. ⁴⁹⁰ Ἀπ' οὗ ἐνικήθησαν οἱ λ' κατέφυγον εἰς τὴν Ἐλευσίνα καὶ τὴν Σαλαμίνα. ⁴⁹¹ Ὁ Ἀσπίας φυγὼν ἐπέστρεψε μετὰ τοῦ Θερασυδούλου εἰς τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς Φυλῆ μετέθε εἰς Πειραιᾶ, καὶ ἐκεῖ ἐνίκησε κατὰ κράτος τοὺς λ'.

⁴⁹² Δηλ. καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναῖοι. ⁴⁹³ Ὅτι δὲ συμβεβηκώς τὰ πράγματα μεταξὺ μας, ὡς ἀμρότεροι ἀπερσιόσμεν. ⁴⁹⁴ Ἰσχυρότεροι. ⁴⁹⁵ Τοὺς ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ ἐκστρατεύσαντας ὑπὲρ τῶν τυράννων. ⁴⁹⁶ Ἀπεθώσαν τοῦ ἄστεος. ⁴⁹⁷ Ἐκείνους ἑαυτῶν ἄρχοντας, ἐχθροὺς τῶν λ'. ⁴⁹⁸ Ὅτι ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τοῦτον ἄρχοντας.

κοντα μισοῦσθαι· καὶ τοὺς ἐν Πειραιεὶ φιλεῖσθαι. Τούτων τῶν Φιλίων ὁ
 τῶν τριάκοντα γενόμενος¹⁹⁹, καὶ Ἰσπακλῆς καὶ Ἐπιχάρης ὁ Δαμπτρέϊς²⁰⁰,
 καὶ ἕτεροι οἱ δοκοῦντες εἶναι ἐναντιώτατοι Χαρικλεὶ καὶ Κριτίῳ²⁰¹ καὶ τῇ
 ἐκείνων ἐταιρία, ἐπειδὴ αὐτοὺς εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, πολὺ μείζω γὰρ
 σιν καὶ πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεὶ ἢ τοὺς ἐξ Ἀστίας²⁰² ἐπόλευσαν. Οἱ²⁰³
 καὶ φανερώς ἐπέδειξαντο, ὅτι οὐχ ὑπὲρ τῶν ἐν Πειραιεὶ, οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἀδίκως
 ἀπολλυμένων ἐστασίαζον, οὐδ' οἱ τεθνεώτερες αὐτοὺς ἐλύπων, οὐδ' οἱ
 μέλλοντες ἀποθνήσκειν· ἀλλ' οἱ μείζον ἐνδύμενοι, καὶ θάσσον πλουτοῦν-
 τες. Λαθόντες γὰρ τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν πόλιν, ἀμφοτέροις ἐπολέμου, τοὺς τε
 τριάκοντα, πάντα κακῶς εἰργασμένοις, καὶ ὑμῖν πάντα κακὰ πεπονηθῶς καὶ
 τοῦτο πᾶσι ἐγγλον ἦν, ὅτι, εἰ μὲν ἐκεῖνοι²⁰⁴ δικαίως ἐρευσον, ὑμεῖς ἀδίκως
 εἰ δ' ὑμεῖς ἀδίκως, οἱ τριάκοντα δικαίως, οὐ γὰρ δὴ ἑτέρων ἔργων αἰ-
 τίαν λαθόντες²⁰⁵ ἐκ τῆς πόλεως ἐξέπεσον, ἀλλὰ τούτων²⁰⁶ ὥστε σφόδρα
 χρῆ ὀργίζεσθαι, ὅτι Φιλίων αἰρεθεὶς ἡμᾶς διαλλάξαι καὶ καταγαγεῖν, τῶν
 αὐτῶν ἔργων Ἐρατοσθένει μετείχε· καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ τοὺς μὲν κρείττους
 αὐτῶν²⁰⁷ δι' ὑμᾶς κακῶς ποιεῖν ἔτοιμος ἦν, ὑμῖν²⁰⁸ δὲ ἀδίκως φεύγουσιν οὐκ
 ἠθέλησεν ἀποδοῦναι τὴν πόλιν ἀλλ' ἔλθων εἰς Λακεδαίμονα, ἐπειθεν αὐ-
 τοὺς²⁰⁹ στρατεύεσθαι· διαβάλλων, ὅτι Βοιωτῶν²¹⁰ ἡ πόλις ἔσται, καὶ ἄλλα
 λέγων, οἷς²¹¹ ὤφετο πείσειν μάλιστα. Οὐδ' ἐνδύμενος δὲ τούτων²¹² τυχεῖν, εἴτε
 καὶ τῶν ἱερῶν²¹³ ἐμποδῶν ὄντων, εἴτε καὶ αὐτῶν²¹⁴ οὐ βουλομένων, ἑκατὸν
 τάλαντα ἐδανείσατο, ἵνα ἔχη ἐπικούρους μισθοῦσθαι. Καὶ Δύσανδρον²¹⁵ ἀρ-
 χοντα ἡγήσατο, εὐνοίστατον μὲν ὄντα τῇ οὐγαργίᾳ, κκονομίστατον²¹⁶ δὲ τῇ
 πόλει, μισοῦντα δὲ μάλιστα τοὺς ἐν Πειραιεὶ. Μισθωσάμενος δὲ πάντας ἀν-
 θρώπους ἐπ' ὀλίγω τῆς πόλεως, καὶ πόλεις ἐπάγοντες²¹⁷, καὶ τελευταῖοντες Λα-
 κεδαιμονίους, καὶ τῶν συμμάχων²¹⁸ ὅπως ἐδύναντο πείσαι, οὐ διαλλάξαι²¹⁹,
 ἀλλ' ἀπολίσαι παρεσκευάζοντο τὴν πόλιν, εἰ μὴ δι' ἄνδρας ἀγαθοὺς²²⁰, οἷς
 ἡμεῖς ἐκδώσατε²²¹ παρὰ τῶν ἐχθρῶν εἰκὴν λαθόντες, ὅτι καὶ ἐκείνοις χάριν
 ἀποδώσατε. Ταῦτα δὲ ἐπίστασθε μὲν καὶ αὐτοί, καὶ οἷδ', ὅτι οὐδεὶς μάρ-
 τυρας παρασχέσθαι· ὅμως ὁ²²² ἐγώ τε γὰρ δέομαι ἀναπαύσασθαι²²³, ἡμῶν
 ἢ ἑλίους ἦλλον ὡς πλείστον²²⁴ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἀκοῦειν. Μάρτυρες²²⁵
 Φέρε δὴ καὶ περὶ Θραμίνους ὡς δύναμαι εὐὰ βραχυτάτων διδάξω²²⁶

199) Ὁ Φιλίων, εἰς τῶν λ'. ἐξελέγη καὶ ἐκ τῶν εἰκα, νομιζόμενος ἐχθρὸς τοῦ Κριτίου.
 200) Δαμπτρέϊς, ὡς ἐξ ἐπιγραφῶν. Δάμπτρα δὲ δῆμος τῆς Ἀττικῆς, τὴν σήμερον Λάμ-
 πευρα. 201) Ἐκ τῶν λ'. 202) Τὰς περὶ τοὺς λ'. Οἱ νέοι οὗτοι ἀργοντες ἐπολέμησαν μὲν
 ἅν τοὺς ἐν Πειραιεὶ (τὸν Θρασιβούλον), ἢ τοὺς λ'. 203) Κατ' ἄλλας ἐκδόσεις ἦ. δι' αὐ-
 204) Οἱ λ'. 205) Δι' ἄλλα κατηγορηθέντες. 206) Τῶν ἐδικῶν τῶν.
 207) Ἐκ τῶν συντρέφων του, τῶν λ'. 208) Οἱ βουλευταὶ, πρὸς οὓς ἀποτείνεται ἡ σὺν
 φαίνεται, ἐκ τῶν μετὰ Θρασιβούλου, ἢ γραπτῶν ἡ μ. ε. . . ἡμῖν. 209) Τοὺς Λακεδαίμονι-
 210) Ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι θά κεραιώσων ἀπὸ τοῦ Βοιωτῆ, εἴτε ὁ Θρασιβούλος ἢ ἄλλο
 ἐκ τῶν. 211) Ἄλλα, οἷς. 212) Τῆς στρατίας. 213) Εἰς τὰς θρασίας αἱ ἐκ τῶν ἀπλάγ-
 χων μαντιαί. 214) Τῶν Λακεδαίμονίων. 215) Στρατηγὸν τῆς Σπάρτης. 216) Τῇ πόλει
 217) Ἐπὶ τῆς Ἀθήνας. 218) Τῶν συμμάχων τῶν Λακεδαίμονίων. 219) Τῇ πόλει
 220) Καὶ ἠθέλον πρᾶξει τοῦτο, ἂν δὴν ἐκόλλων αὐτοὺς ἄνδρες ἀγαθοὶ (ὡς περὶ τὸν Θρα-
 σιβούλον). 221) Εἰς τοὺς ὁποίους δείξατε ὅτι θὰ τοὺς ἀποδώσατε χάριν ἐμωφθησάντες τοὺς
 ἐχθροὺς τῶν. 222) Παρέφομαι. 223) Ἐναπαύσῃ ἐν ψ. αἱ μάρτυρες ἐμῶν. 224) Μερ. καὶ
 ἐκὸς οὐκ ἀγακῶν ἢ ἀκοῦσιν ὅσον τὸ θλιωτὸν σκληρότερα τοὺς αὐτοὺς μετ' αὐτῶν λόγους.

αίεμαι ὃ ὑμῶν ἀκούσαι ὑπὲρ τῶν ἑμαυτοῦ καὶ τῆς πόλεως. Καὶ μηδενὶ τοῦ παραστῆ²²⁶, ὡς Ἐρατοσθένης κινδυνεύοντος²²⁷, Θηραμένους²²⁸ κατηγορῶ. Πυνθάνομαι γὰρ ταῦτα ἀπολογῆσθαι αὐτὸν²²⁹, ὅτι ἐκεῖνος φίλος ἦν, καὶ τῶν αὐτῶν ἔργων μετείχε²³⁰. Καὶ τοὶ σφόδρ' ἂν αὐτὸν οἶμαι μετὰ Θημιστοκλέους πολιτευόμενον²³¹, προσποιεῖσθαι πράττειν ὅπως οἰκοδομηθήσεται²³² τὰ τεῖχη, ὅπου καὶ μετὰ Θηραμένους ὅπως καθαιρεθήσεται²³³. Οὐ γὰρ μοι δοκᾷσιν²³⁴ ἴσου ἄξιοι γεγενῆσθαι. Ὁ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων ἀκόντων ἠκούσθησεν αὐτὰ, οὗτος²³⁵ δὲ τοὺς πολίτας ἐξαπατήσας καθείλε. Περιέστηκεν²³⁶ οὖν τῇ πόλει τὸναντίον, ἢ ὡς εἰκός ἦν. Ἄξιον μὲν γὰρ²³⁷ καὶ τοῖς οἴλους τοῦ Θηραμένους προσπολιώλεται²³⁸, πλὴν εἴ τις ἐτύγγανεν ἐκείνῳ τὰναντία πράττων νῦν δὲ ὄρω τὰς τε ἀπολογίας εἰς ἐκείνον ἀναφερομένας²³⁹, τοὺς τ' ἐκείνῳ συνόντας τιμᾶσθαι πειρωμένους, ὡσπερ πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίαι, ἀλλ' οὐ μεγάλων κακῶν γεγεννημένους δὲ²⁴⁰ πρῶτον μὲν τῆς προτέρας²⁴¹ ὀλιγαρχίας αἰτιώτατος ἐγένετο, πείσας ὑμᾶς τὴν ἐπὶ τῶν τετρακοσίων πολιτείαν ἐλεῖσθαι²⁴². Καὶ ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ²⁴³ τῶν προβούλων²⁴⁴ ὢν ταῦτ' ἐπράττεν, αὐτὸς δὲ δοκῶν εὐνούρατος εἶναι τοῖς πράγμασι²⁴⁵, στρατηγὸς ὑπ' αὐτοῦ ἤρθη. Καὶ ἕως μὲν ἐτιμάτο, πιστὸν ἑαυτὸν τῇ πόλει παρήχεν· ἐπειδὴ δὲ Πείσανδρον μὲν καὶ Κάλλαιστρον²⁴⁶ καὶ ἑτέρους ἑώρα προτέρουσ' αὐτοῦ γενομένους, τὸ δ' ὑμέτερον πλῆθος οὐκ ἐπιβουλόμενον ταύτων²⁴⁷ ἀκροᾶσθαι, τότε ἴδῃ διὰ τε τὸν πρὸς ἐκείνους²⁴⁸ φθόνον καὶ τὸ παρ' ὑμῶν δέος, μετέσχε τῶν Ἀριστοκράτους²⁴⁹ ἔργων. Βουλόμενος δὲ τῷ ὑμετέρῳ πλήθει δοκεῖν πιστὸς εἶναι, Ἀντιφῶντα καὶ Ἀργιπτόλεμον, φιλάτατος ὄντας αὐτοῦ, κατηγορῶν ἀπέκτεινεν. Εἰς τοσοῦτον δὲ κακίας²⁵⁰ ἦλθεν, ὥστε ἅμα μὲν διὰ τὴν πρὸς ἐκείνους πίστιν²⁵¹, ὑμᾶς κατεδουλώσατο, διὰ δὲ τὴν πρὸς ὑμᾶς, τοὺς φόβου ἀπώλεσε. Τιμώμενος δὲ καὶ τῶν μεγίστων ἀξιούμενος, αὐτὸς ἐπαγγελάμενος σώσειν τὴν πόλιν, αὐτὸς²⁵² ἀπώλεσε φάσκων πρᾶγμα εὐρηκέναι μέγα καὶ πολλοῦ ἄξιον. Ὑπίσχετο δὲ εἰρήνην ποιῆσειν²⁵³, μήτε θυμῶρα δοῖς, μήτε τὰ τεῖχη καθελῶν, μήτε τὰς ναῦς παραδοῦς. Ταῦτα δὲ²⁵⁴ εἰπεῖν μὲν οὐδενὴ ἠθέλησεν, ἐκέλευσε δὲ αὐτῷ πιστεύειν. Ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρᾶτ-

²²⁶) Φέρει διδάξω, ἢ διδάξω, ἢ ἐκτίσω. ²²⁷) Εἰς τὸν νοῦν, ²²⁸) Ἐν ᾧ ἡ δίκη εἶναι περὶ τοῦ Ἐρατοσθένης. ²²⁹) Ὁ Θ. ἦτον εἰς τῶν λ'. φρονεθεὶς ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων.

²³⁰) Τὸν Ἐρατοσθένην. ²³¹) Ὡς δικαιολόγημά του θέλει κρατεῖναι, ὅτι καὶ ὁ Θηραμένης ἦτον φίλος του καὶ ἐπράττει τὰ αὐτὰ μετ' αὐτόν. Διὰ τοῦτο κατηγορῶ καὶ τὸν Θηραμένην. ²³²) Ἄν ἐπολιτεύετο μετ' αὐτῶν, ἤθελε προσποιεῖσθαι. ²³³) Ὁ Θημιστ. ἀπατήσας καὶ Λακεδαιμονίους ἀνήγειρε τὰ τεῖχη. ²³⁴) Ὅταν ἐπολιτεύετο μετ' αὐτῶν, ἐπράττειν ὅπως. ²³⁵) Ὁ Θημιστ. καὶ ὁ Θηρ. ²³⁶) Ὁ Θηρ. ²³⁷) Κατήντησε νὰ γίνῃ. ²³⁸) Πυ.

²³⁹) Πρὸς τῷ Θηραμένῳ. ²⁴⁰) Ὁρῶ δηλ. τὸν Ἐρατοσθένην ἀπολογούμενον δι' ἐκείνου, λέγει τε δηλ. ὅτι καὶ ὁ Θηραμένης τὰ ἴδια ἐκαμνε. ²⁴¹) Ἐρατοσθένης. ²⁴²) Προτίμων λέγει τὴν τῶν 400. καὶ ἰστέραν τὴν τῶν 30. ²⁴³) Θουκ. Η'. 63. ²⁴⁴) Ὁνομάζετο Ἄγων.

²⁴⁵) Δέκα πρόβουλοι εἶχον ἐκλεγθῆ ἂν ἐπὶ 421 π. Χ. διὰ νὰ κερθεῖται περὶ ἀναγκαῖων μεταβολῶν εἰς τὸ πολιτεύμα. ²⁴⁶) Τοῖς γινόμενοις ὑπὸ τοῦ πατρὸς του ὑπὲρ ἀριστοκρατίας. ²⁴⁷) Ἄλλους συνάρχοντάς του. ²⁴⁸) Τοῦ Ἄγνωνος καὶ Θηραμένους. ²⁴⁹) Τὸν Πείσανδρον καὶ Κάλλαιστον. ²⁵⁰) Ὁ Ἀριστοκράτης καταλίπας τὴν ὀλιγαρχίαν τῶν 400, κατέστησε 3000 κειτόχους τῆς πολιτείας. Θουκ. Η'. 69—94. ²⁵¹) Εἰς τοσοῦτην κακίαν. ²⁵²) Διὰ νὰ δεῖται πᾶσι πιστὸς εἰς τοὺς φίλους του, τοὺς ἀριστοκράτας. ²⁵³) Κατ' ἔμφρασιν τὰ δῶα αὐτοῦ. Αἰετὸς ἄνθρωπος. ²⁵⁴) Ταῦτα μετὰ τὴν ἐν Αἰγῶς καταμοῖς ἦσαν. Ξεν. Ἑλλ. 6'. 2, 10.

²⁵⁵) Διὰ τὴν ἐφεύρεσίν του, τὸν τρόπον δι' οὗ ἤθελε πράξει ταῦτα.

ΚΑΤΑ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ.

τούτης μὲν τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς σωτήριαν, ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν Θεραμένει, εἰδότες δὲ, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι τῶν πολέμιων ὅθεν κατὰ ἀπόρητα ποιῶνται, ἐκείνος δ' ἐν τοῖς αὐτοῦ πολιταῖς οὐκ ἤθελεν εἶπεν ταῦτ', ἀπὸ τῶν πολέμιους ἐμελλον εἶρεῖν, ὅπως ἐπετρέφατι αὐτῷ πατρίδα, καὶ παιδας, καὶ γυναῖκας, καὶ ὑμᾶς αὐτούς. Ὁ δὲ ὦν μὲν ἐπέσχετο, οὐδὲν ἔπραξεν, οὕτω δὲ ἐνετεθύμητο, ὡς χρὴ μακρὰν καὶ ἀσθένει γενέσθαι τὴν πόλιν, ὥστε περὶ ὧν οὐδεὶς πώποτε οὔτε τῶν πολέμιων ἔπραξεν ἢ οὔτε τῶν πολιτῶν ἤλπισε, ταῦθ' ὑμᾶς ἔπειθε πράξαι, οὐχ ὑπὲρ Αἰγαίου, ὅτι εἰ μὴ κασῶν τῶν ἐλπίδων ἀποσηρήσεσθε, ταχέϊαν παρ' αὐτῶν ἔλασσε τὴν ἐκκλησίαν γενέσθαι, ἢ ἕως ὃ λεγόμενος ὑπ' ἐκείνου καὶ πρὸς ἐπιμελῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐτηρήθη, καὶ μετεπέμψατο μὲν τὰς...

Ἀνδρῶν καὶ Σάμου, ἐπέδημησε δὲ τὸ τῶν πολέμιων στρατὸν Μιλιτιάδου, καὶ παρόντων Αὔσανδρου, καὶ Φιλοκλήτου, καὶ ἀποφάσας αὐτοῖς μηδεὶς ἐγκαταίτω, μηδὲ ἀπειλοῖτο, ὑμεῖς τε μὴ τὰ τῆ πόλις συμφέροντα εἰποισθε, ἀλλὰ τάκτινος δοκούσιν ἐψηφισαίθε. Ἀναστάς δὲ Θεραμένης ἐκέλευσεν ὑμᾶς τριάκοντα ἀνδράσιν ἐπιτρέψαι τὴν πόλιν, καὶ τῆ πολιτεία χρῆσθαι, ἢν Δρακοντιδῆς ἀπέφηεν ὑμεῖς δ' ὁμοῦ καὶ οὕτω διακείμενοι, ἐθουρῶεστε, ὡς οὐ ποιήσαντες ταῦτα. Ἐγνώσκετε γάρ, ὅτι περὶ δουλείας καὶ ἐλευθερίας ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐκκλησιάζεστε Θεραμένης δὲ, ὡς ἄνδρες δικασταί, (καὶ τούτων ὑμᾶς αὐτοὺς μάρτυρας παρίστωμαι) εἶπεν, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλει τοῦ ἡμετέρου θορύβου, ἐπεὶ πολλοὺς μὲν Ἀθηναίων εἰδείη τοὺς τὰ ὅμοια πράττοντας αὐτῷ, δοκοῦντάς δὲ Αὔσανδρον καὶ Λακεδαιμονίους λέγει· μετ' ἐκείνον δὲ Αὔσανδρον ἀναστάς ἀλλὰ τε πολλὰ τοιμηρῶς εἶπε, καὶ ὅτι παρασπόνδους ὑμᾶς ἔχοι καὶ ἔτι οὐ περὶ πολιτείας ὑμῖν ἔσται, ἀλλὰ περὶ σωτηρίας ὃ λόγος, εἰ μὴ ποιήσασθε, ἀ Θεραμένης κλεῖσθαι. Τῶν δ' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὄσοι ἄνδρες ἀγαθοὶ ἦσαν, γινόντες τὴν παρασκευὴν καὶ τὴν ἀνάγκην, εἰ μὲν αὐτοὶ ἴκοντες ἤσυχίαν ἔγγον, εἰ δὲ ὄχοντο ἀπίωντες τῷ τοῦ στρατοῦ ἀκτισμένῳ, εἰ οὐδὲν κακὸν τῇ πόλει ἐψηφισάτωσαν. Ὅμοια δὲ αὐτῷ...

310) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 311) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 312) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 313) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 314) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 315) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 316) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 317) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 318) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 319) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 320) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 321) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 322) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 323) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 324) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 325) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 326) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 327) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 328) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 329) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 330) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 331) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 332) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 333) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 334) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 335) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 336) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 337) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 338) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 339) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει... 340) Ἐνεκα τῶν πολέμιων ἀποκρίσει...

E.Γ.Δ. Π.Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

νηροί καὶ κακῶς βουλευόμενοι, τὰ προσταχθέντα ἐχειροτόνησαν παρήγγελο γὰρ αὐτοῖς, δεκά μὲν, εἰς Θηραμένους ἀπέδειξε²⁷², χειροτονησά. ὅσοι δέ, οὓς οἱ καθεστικότες ἔσοροι²⁷³ καλεῖσθαι, δεκά δὲ ἐκ τῶν παρόντων²⁷⁴. Οὕτω γὰρ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν ἐβρων, καὶ τὴν αὐτῶν δύναμιν ἠπίσαντες, ὥστε πρότερον²⁷⁵ ἤλεσαν τὰ μίλλοντα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προχθίσασθαι. Ταῦτα δὲ οὐκ ἐμοὶ δεῖ πιστεῦσαι, ἀλλ' ἐκείνῳ²⁷⁶. Πάντα γὰρ τὰ ὑπ' ἐμοῦ εἰρημένα, ἐν τῇ βουλῇ ἀπολογούμενος ἔλεγεν²⁷⁷. ὀνειδίζων μὲν τοῖς φεύγουσιν, ὅτι εἰ αὐτὸν κατέλοιον, οὐδὲν φροντίζοιεν ἐξ τῶν Λακεδαιμονίων²⁷⁸. οὐαί, εἰς τὸν δὲ τοῖς τῆς πολιτείας μετέγουσιν, ὅτι πάντων τῶν πεπραγμένων τοῖς εἰρημίοις τρόποις ὑπ' ἐμοῦ²⁷⁹, αὐτὸς αἴτιος γεγεννημένος, τοιαύτων τυγχανῶν, πολλὰς πίστει αὐτῷ ἔργῳ²⁸⁰ δεδωκώς, καὶ παρ' ἐκείνων ἄριστος εἰλητός²⁸¹.

καὶ τοσαύτων καὶ ἐτέρων κακῶν καὶ αἰσχυρῶν καὶ πάλαι καὶ νῦν καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων αἰτίαι γεγεννημένοι, τολμήσουσιν αὐτοῖς φίλους ὄντας²⁸² ἀποκαίνειν; οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν ἀποθανόντος Θηραμένου, ἀλλ' ὑπὲρ²⁸³ τῆς αὐτοῦ πονηρίας καὶ δικαίως μὲν ἐν ὀλιγαρχίᾳ δίκην ὄντος, (ἤδη γὰρ αὐτὴν κατέλυσε²⁸⁴) δικαίως δ' ἂν ἐν δημοκρατίᾳ²⁸⁵. δις²⁸⁶ γὰρ ὑμᾶς καταδουλώσατο, τῶν μὲν παρόντων²⁸⁷ καταφρονῶν, τῶν δὲ ἀπόντων ἐπιθυμῶν καὶ τῷ καλλίστῳ ὀνόματι²⁸⁸ γράμματος, δεινοτάτων ἔργων διδάσκαλος καταστάς.

Περὶ μὲν τοίνυν Θηραμένου ἱκανά μοι ἔστι τὰ κατηγορημένα²⁸⁹. ἔχει δ' ὑμῖν ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, ἐν ᾧ δεῖ συγγνώμην καὶ ἔλεον μὴ εἶναι ἐν ταῖς ἡμετέραις γνώμαις, ἀλλὰ παρὰ Ἐρατοσθένους καὶ τῶν τοιούτῳ συσχερόντων δίκην λαβεῖν, μηδὲ μαγομένους κρείττους εἶναι τῶν πολεμίων, φηριζομένων δέ, ἤτοι τῶν ἐχθρῶν²⁹⁰. μηδ' ὧν φασὶ μέλλειν πράξειν, πλείω γάριν αὐτοῖς ἴσπε, ἢ ὧν ἐποίησαν ὀργίζεσθαι²⁹¹ μηδ' ἀπιούσι μὲν τοῖς τριάκοντα ἐπιβουλεύετε, παρόντας δ' ἀρήτε²⁹² μηδὲ τῆς τύχης, ἢ τοῦτους παρέδωκε τῇ πόλει, κάκιον ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσατε²⁹³. Κατηγορεῖτε δὲ Ἐρατοσθένους καὶ τῶν τοῦτου φίλων, οὓς τὰς ἀπολογίας ἀνοίσει²⁹⁴, καὶ μεθ' ὧν αὐτῷ ταῦτα πέπρακται. Ὁ μέντοι ἀγὼν οὐκ ἐξ ἴσου τῇ πόλει καὶ Ἐρατοσθένει. Οὗτος μὲν γὰρ κατηγορὸς καὶ δικαστὴς ὁ αὐτὸς ἦν τῶν γεγεννημένων²⁹⁵. ἡμεῖς δὲ νῦν εἰς κατηγορίαν καὶ ἀπολογίαν²⁹⁶ καθίσταμεν. Καίτοι οὗτοι μὲν τοῖς

²⁷² Ἐδειξε, προσδιόρισεν. ²⁷³ Ἐκ τῶν παρόντων εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνην.

²⁷⁴ Πρὶν γίνῃ ἡ ἐκκλησία. ²⁷⁵ Τῷ Θηραμένει. ²⁷⁶ Ὅτι τὸν κατηγοροῦσιν ὁ Κριτίας.

²⁷⁷ Ἀπολογούμενος ὀνειδίζε τοὺς ἐφοριστοὺς, ὅσοι ἐπίστρεψαν. ὅτι αὐτοῖς τοὺς ἔκαρπο ἐπίστρεψεν. καὶ μ' ὅλον τοῦτο δὲν τὸν σώζουσι τώρα πρὸς χάριν τῶν Λακεδαιμονίων.

²⁷⁸ Ὅτι ὅλων ὅσα ἔκαρπον καθ' ἑαυτοῦ εἶπε (τυραννικῶς) τρόπου. ²⁷⁹ Αὐτῷ ἔργῳ, δι' ἔργου.

²⁸⁰ Ταῦτα δὲν ἀνοίσει ὁ Ξενοφῶν εἰς τὴν ἀπολογίαν τοῦ. ²⁸¹ Τοῦ Θηραμένου.

²⁸² Ἐνεκα. ²⁸³ Ὅτι ἀντικατίστητε τοὺς 5000 ἀντὶ τῶν 400. ²⁸⁴ Δικαίως ἔλεον.

²⁸⁵ Ἐν ἐπιμαρτυρίᾳ καὶ εἰς δημοκρατίαν. ²⁸⁶ Εἰς τοὺς 400 καὶ εἰς τοὺς 30.

²⁸⁷ Πραγματικῶν. ²⁸⁸ Τῷ τῆς εἰρήνης ἢ μίλλον τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως.

²⁸⁹ Ὅσα κατηγορήσατο. ²⁹⁰ Ὅστε πρέπει εἰς μὲν τὴν μάχην νὰ νικῆτε τοὺς πολεμίους εἰς δὲ τὰ φηριζόμενα νὰ σῶτε νικῶν οἱ ἐχθροὶ σας. Πολέμιοι, οἱ εἶναι ὀλιγαρχοὶ ἐχθροὶ εἰς δὲ ἀντιπράττοντες εἰς τὴν πόλιν πολῖται.

²⁹¹ Ἡ τύχη σας ἐδοθήθη καὶ σας παρέδωκεν αὐτῶς (τὸν Ἐρατοσθένην καὶ εἰς τινα ἄλλον). Μὴ βοηθήσατε καὶ εἰς τὸν ἴσον τὸν σας ὀλιγώτερον, ἀπολύσαντες τοὺς. ²⁹² Εἰς τοὺς ὁποίους θίλει ἀποδοῦν τῆς αἰτίας τὸν σας πρὸς.

²⁹³ Ὅταν ἐπραττεν ὅσα ἔγνωκε. ²⁹⁴ Εἰς ἀγῶνα ὅσοι εἴσεται τὸ πρὸς.

οὐδὲν ἀδικούντας ἀκρίτως ἀπέκτειναν, ὑμεῖς δὲ τοὺς ἀπολέσαντας τὴν πόλιν, κατὰ τὸν νόμον ἀξιοῦτε πρῖνειν παρ' ὧν οὐδ' ἂν παρανόμως βουλούμενοι εἰκὴν λαβεῖν, ἀξίαν τῶν ἀδικημάτων, ὧν²⁹⁴ τὴν πόλιν ἠδίκηησθε, λάβοιτε. Τί γὰρ ἂν ποθόντες, εἰκὴν τὴν ἀξίαν εἴησαν τῶν ἔργων δευωκότες; πότερον, εἰ αὐτοὺς ἀποκτείνετε καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν, ἰκανὴν ἂν τοῦ φόνου εἰκὴν λάβοιμεν, ὧν²⁹⁵ οὗτοι πατέρας καὶ υἱεῖς καὶ ἀδελφοὺς ἀκρίτως ἀπέκτειναν; Ἀλλὰ γὰρ²⁹⁶ εἰ τὰ χρήματα τὰ φανερά²⁹⁷ θυμειύσατε, καλῶς ἔδοξαί, ἢ τῇ πόλει, ἢ οὗτοι πολλὰ εὐλόγησιν, ἢ τοῖς ἰδιώταις, ὧν οἰκίας ἐξεπόθησαν; Ἐπειδὴ τοίνυν πάντα ποιοῦντες, εἰκὴν παρ' αὐτοῦ οὐκ ἂν εὐνοήσθε λαβεῖν, πῶς οὐκ αἰσχρὸν ὑμῖν καὶ ἴγνινον²⁹⁸ ἀπολιπεῖν, ἢν τινα τις βούλοιοτο παρὰ τούτων λαμβάνειν;

Πᾶν δ' ἂν μοι δοκαῖ τολμήσαι, ὅστις νῦν, οὐκ ἑτέρων ὄντων τῶν δικαστῶν, ἀλλ' αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονησάντων, ἔχει ἀπολογησόμενος πρὸς αὐτοὺς τοὺς μάρτυρας τῆς τούτου πονηρίας. Τοσοῦτον δ' ὑμῶν καταπερρόνηκεν, ἢ ἑτέροις πεπίστευκεν²⁹⁹. Ἐν ἀμφοτέρων ἀξίον ἐπιμελεθῆναι, ἐνθυμουμένους, ὅτι οὐτ' ἂν ἐκεῖνα εἰδύναντο ποιεῖν, μὴ ἑτέρων συμπραττόντων, οὐτ' ἂν νῦν ἐπεχείρησαν εἰλεῖν³⁰⁰, μὴ ὑπὸ τῶν αὐτῶν οἰόμενοι σωθῆσθαι, εἰ οὐ τούτοις ἔχουσι βοηθήσοντες, ἀλλὰ ἴγνούμενοι πολλὴν ἄδειαν σφίσιν εἶσεσθαι ἐκ τῶν πεπραγμένων³⁰¹, καὶ τοῦ λοιποῦ ποιεῖν ὅ,τι ἂν βούλωνται, εἰ τοὺς μεγίστων κακῶν αἰτίους λαβόντες ἀφίστετε.

Ἀλλὰ καὶ τῶν συνεργούτων³⁰² αὐτοῖς ἀξίον θαυμάζειν, πότερον ὡς καλοὶ κἀγαθοὶ αἰτίησονται³⁰³, τὴν αὐτῶν ἀρετὴν πλείονος ἀξίαν ἀπορραίνοντες τῆς [τούτων] πονηρίας³⁰⁴. ἐβουλόμην μὲν³⁰⁵ ἂν αὐτοὺς³⁰⁶ οὕτω προθύμους εἶναι σώζειν τὴν πόλιν, ὥσπερ οὗτοι ἀπολλύναι ἢ ὡς δεινοὶ λέγειν ἀπολογίησονται³⁰⁷, καὶ τὰ τούτων ἔργα πολλοῦ ἀξία ἀπορρανοῦσιν; ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν εὐδεις αὐτῶν οὐδὲ τὰ δίκαια πώποτε ἐπεχείρησεν εἰπεῖν. Ἀλλὰ τοὺς μάρτυρας ἀξίον ἰδεῖν, εἰ τούτοις μαρτυροῦντες³⁰⁸, αὐτῶν κατηγοροῦσιν σφόδρα ἐπιλήρημονας καὶ εὐθεις νομίζοντες ὑμᾶς εἶναι, εἰ διὰ μὲν τοῦ ὑμετέρου πλῆθους ἀδεῖς ἴγνυνται τοὺς τριάκοντα σώσειν, διὰ δὲ Ἑκατομέτερου πλῆθους ἀδεῖς ἴγνυνται τοὺς τετρακόντα σώσειν, καὶ τῶν τεθνεώτων ἐπ' ἐκφοράν ἔλθειν³⁰⁹. Καίτοι οὗτοι μὲν σωθέντες, πάλιν ἂν εὐδύναιτο τὴν πόλιν ἀπολέσαι· ἐκείνοι δὲ, οὓς οὗτοι ἀπόλεσαν, τελευταίαντες τὸν βίον, πέρας ἔχουσι τῆς παρὰ τῶν ἑθρῶν τιμωρίας³¹⁰. Οὐκοῦν δεινόν, εἰ τῶν μὲν ἀδικῶν τεθνεώτων οἱ φίλοι συναπόλλυντο³¹¹, αὐτοῖς δὲ τοῖς τὴν πόλιν ἀπολέσαντιν,

κατηγορεῖν, εἴ δὲ ἀπολογεῖσθαι. 294) Ε. § 423. 295) Τοῦ φόνου ἐκείνων τῶν πολιτῶν ὧν ὁποιῶν. 296) Ἄρα, τάχα. 297) Αὐτῶν. Λέγει δὲ νῦντο διότι αὐτοὶ ἀπέκριναν τὰ κλειστά τῶν δεσφρασαν. 298) Καὶ τὴν ὅποιαν δὴποτε, καὶ τὴν μικρὰν δηλ. εἰκὴν. 299) Δηλ. ἔχει κεπίσθησιν, ὅτι ἄλλοι (οἱ φίλοι συνωμοταί των) θὰ τὸν βοηθήσουν. 300) Ἀναίρεσαι. 301) Ἐξ ὧν ἐπράξαν θὰ νομίσουν, ὅτι ἔχουν ἄδειαν νὰ πράττουν καὶ τοῦ λοιποῦ ὅ,τι θέλουν. 302) Τῶν συνεργῶν των. 303) Θέλουσιν ζητήσαι τὴν ἀθώωσιν των κατηγορουμένων. 304) Λέγοντες ὅτι ἡ ἀρετὴ αὐτῶν ὑπερβαίνει τὴν πονηρίαν των. 305) Τοὺς βήτορας. 306) Αἰτήσονται ἢ ἀπολογίησονται. 307) Μαρτυροῦντες ὑπὲρ των τεθνεώτων. 308) Διὰ τοῦ πλῆθους σας θέλουσιν νὰ σώσωσιν τοὺς λ'. Οἱ εἰ λ'. καὶ τοὺς ἀκολουθῶντας τὴν ἐκφορὰν των τεθνεώτων ἀπέκτεινον. 309) Τοῦ νὰ λάβωσιν ἐκδίκησιν ἀπὸ πρὸς ἑθρῶν των. 310) Ἀκολουθήσαντες τὴν ἐκφορὰν των.

ἴσου⁵¹¹ ἐπ' ἐκφορὰν πολλοὶ ἤξουσιν, ὅποτε βοηθεῖν τοσοῦτοι παρασκευάζονται. Καί μὲν ἂν, πολὺ βῆσον ἤγομαι εἶναι, ὑπὲρ ὧν ὑμεῖς ἐπάσχετε, ἀντιπεῖν, ἢ περὶ ὧν οὗτοι πεποιθήκασι, ἀπολογήσασθαι. Καί τοι λέγουσιν, ὡς Βοιωτοὶ ἐνὶ ἐλάχιστα τῶν τριάκοντα κακὰ εἰργασταί⁵¹², καὶ διὰ τοῦτο εὐτόν ἀξιοῦσι σωθῆναι. Ὅτι⁵¹³ δὲ τῶν ἄλλων Ἑλλήκων πλείοστα εἰς ὑμᾶς ἐξημάρτηκεν, οὐκ οἶονται γρῆναι αὐτὸν ἀπολέσθαι· ὑμεῖς δὲ δείξατε, ἢ τινα γνώμην ἔχετε περὶ τῶν πραγμάτων. Εἰ μὲν γὰρ τούτου καταψηφισθε, ἄλλοι ἔσονται ὡς ὀργιζόμενοι τοῖς πεπραγμένοις· εἰ δὲ ἀποψηφισθε, ἐβλήθησθε τῶν αὐτῶν ἔργων ἐπιθυμηταὶ τοῖς ὄντες, καὶ οὐχ ἔξετε λέγειν⁵¹⁴, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα προσταχθέντα ἐποιεῖτε⁵¹⁵. Νυνὶ μὲν γὰρ οὐδεὶς ὑμᾶς ἀναγκάζει παρὰ τὴν ὑμετέραν γνῶμην ἀποψηφισθῆναι. Ὅστε συμβουλεύω, μὴ τούτων ἀποψηφισαμένους, ὑμῶν αὐτῶν καταψηφισασθῆναι⁵¹⁶. Μηδ' οἴεσθε οἴσειν κρύβδην⁵¹⁷ τὴν ψῆφον φανεράν γὰρ τῇ πόλει τὴν ὑμετέραν γνῶμην ποιήσατε.

Βούλομαι δὲ ὀλίγα ἐκατέρως ἀναμνήσας καταβαίνειν⁵¹⁸, τοὺς τε ἐξ ἄριστος καὶ τοὺς ἐκ Πειραιῶς ἵνα, τὰς ὑμῶν διὰ τοῦτον γεγενημένης συμφορᾶς παραδείγματα ἔχοντες, τὴν ψῆφον φέρητε. Καὶ πρῶτον μὲν ὅσοι ἐξ ἄσπεδος ἔστε⁵¹⁹, σκέψασθε, ὅτι ὑπὸ τούτων οὕτω σφόδρα⁵²⁰ ἔργεσθε, ὥστε ἀδελφοῖς καὶ υἱοῖς καὶ πολίταις⁵²¹ ἠναγκάζεσθε πολεμεῖν τοιοῦτον πόλεμον, ἐν ᾧ ἠττηθέντες μὲν, τοῖς νικήσασσι τὸ ἴσον εἴχετε⁵²², νικήσαντες δ' ἂν, τοῖς⁵²³ ἐδουλεύετε· καὶ τοὺς ἰδίους οἴκους οὗτοι μὲν ἂν ἐκ τῶν πραγμάτων⁵²⁴ μέγαλους ἐκτίσαντο· ὑμεῖς δὲ διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἐλάττους εἴχετε. Συμφορεῖσθαι μὲν γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἔξοι, συνδιαβάλλεσθαι⁵²⁵ δ' ἠνάγκαζον εἰς τοσοῦτον ὑπεροχῆς ἔλθόντες, ὥστε οὐ τῶν ἀγαθῶν κοινοῦμενοι, πιστοὶς ὑμᾶς ἐκτῶντο, ἀλλὰ τῶν ὀνεικῶν μεταδιδόντες, εὐνοῦς φροντο εἶναι. Ἀνθ' ὧν⁵²⁶ ὑμεῖς νῦν ἐν τῷ θαρράλει⁵²⁷ ὄντες, καὶ ὅσον ἐβλήθητε, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἐκ Πειραιῶς⁵²⁸ τιμωρήσασθε. Ἐνθυμηθέντες μὲν, ὅτι ὑπὸ τούτων πονηροτάτων ὄντων ἔργεσθε, ἐνθυμηθέντες δὲ, ὅτι μετ' ἀνδρῶν ἀρίστων νῦν πολιτεύεσθε, καὶ τοῖς πολεμίοις μάχεσθε, καὶ περὶ τῆς πόλεως βουλευέσθε· ἀναμνησθέντες δὲ τῶν ἐπικούρων⁵²⁹, οὓς αὐτοὶ φίλακα· τῆς σφετέρας ἀρχῆς καὶ τῆς ὑμετέρας δουλείας εἰς τὴν ἀκρόπολιν κατέστησαν. Καὶ πρὸς ὑμᾶς μὲν, ἔτι πολλῶν ὄντων εἰπεῖν, τοσαῦτα λέγω.

Ὅσοι δ' ἐκ Πειραιῶς ἔστε, πρῶτον μὲν τῶν ὀπλων ἀναμνήσθητε, ὅτι

⁵¹¹) Ἐβαίως πολλοὶ θὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν ἐκφορὰν αὐτῶν, ὅταν τόσοι ἐτοιμάζωνται τὸ τοσοῦτον βοηθήσωσι. ⁵¹²) Ὅτι αὐτοὶ ἔκαμεν ὀλιγώτερα τῶν (συναρχόντων τε) τριάκοντα (παιδῶν) κακὰ. ⁵¹³) Διότι. ⁵¹⁴) Ἄν θὰ ἔμπορῆσθε νὰ εἰπῆτε. ⁵¹⁵) Ἀποκρίνεται πρὸς τὴν βουλὴν ἥτις ὑπέθετο ἐπὶ τῶν λ'. διότι ὁ λόγος ἐπιδείκνυται τὸ αὐτὸ ἔτος τῆς καταργήσεως των. ⁵¹⁶) Διότι ἡ ἀδωσις αὐτῶν θὰ ἔναι καταδίκη ἐδικῆς. ⁵¹⁷) Ἄλλ. μὴ ἐπιβλέψετε εἰς τὸ ὅτι θὰ δώσητε κρυφίως τὴν ψῆφον σας. ⁵¹⁸) Τοῦ βήματος. ⁵¹⁹) Ὅσοι εἰσίνον εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ τῶν λ'. ⁵²⁰) Βιαίως. ⁵²¹) Τοῖς μετὰ Θρασυβόλου. ⁵²²) Ἐβλήθητε εἰσεθε ἴσοι, διότι ἔθελε συντηρῆθαι ἡ δημοκρατία. ⁵²³) Τοῖς λ'. ⁵²⁴) Ἐκ τῆς καταργήσεως τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. ⁵²⁵) Ἄν ἔθελον νὰ ἔχετε τὰς αὐτὰς ὀφελείας καὶ ἐκείνων, οὓς ἠνάγκαζον ἡμᾶς νὰ ὑπόκηθετε εἰς τὰς αὐτὰς κατηγορίας. ⁵²⁶) Διὰ τὸ ὅτι αὐτοὶ εἶσαν. ⁵²⁷) Θαρράλει. ⁵²⁸) Τῶν μετὰ Θρασυβόλου ἐκ Πειραιῶς ἔλθόντων. ⁵²⁹) ἔχον φρουρὰν ἀκεταμονίων.

πολλὰς μάγας ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ μαγεσάμενοι, οὐκ ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλ' ὑπὸ τούτων³¹⁰, εἰρήνης οὐσίας, ἀφῆρέθητε τὰ ὄπλα· ἐπειδ' ὅτι ἐξεκλήρωχθητε μὲν ἐκ τῆς πόλεως, ἦν ὑμῶν οἱ πατέρες παρέδοσαν, φεύγοντες δὲ ὑμᾶς ἐκ τῶν πόλεων ἐξήρτουσαν³¹¹. Ἀν' ὧν ὀργίσθητε μὲν ὡσπερ ὅτ' ἐφρεύγετε· ἀναμνήθητε δὲ καὶ τῶν ἄλλων κακῶν, ἃ παπόνθητε ὑπ' αὐτῶν· οἱ τοὺς μὲν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, τοὺς δ' ἐκ τῶν ἱερῶν συναρπάζοντες βιαίως ἀπέκτεινον· τοὺς δὲ, ἀπὸ τέκνων καὶ γονέων καὶ γυναικῶν ἀφείλοντες, σονεῖα αὐτῶν³¹² ἠνάγκασαν γενέσθαι, καὶ οὐδὲ ταφῆς τῆς νομιζομένης³¹³ εἶπταν τυχεῖν· ἠγοῦμαι οὖν τὴν αὐτῶν ἀρχὴν βεβαιοτέραν εἶναι τῆς περὰ τῶν θεῶν τιμωρίας³¹⁴. "Ὅσοι δὲ³¹⁵ τὸν θάνατον διεφυγον, πολλαχού κινδυνεύσαντες, καὶ εἰς πολλὰς πόλεις πλανηθέντες, καὶ πανταχόθεν ἐκκηρυττόμενοι, ἐνδεεῖς ὄντες τῶν ἐπιτηδείων, οἱ μὲν ἐν πολεμίᾳ τῇ πατρίδι³¹⁶ τοὺς παῖδας κατὰλιπόντες, οἱ δ' ἐν ξένη γῆ, πολλῶν ἐναντιουμένων, ἤλθετε εἰς τὸν Παιραιᾶ. Πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων κινδύνων ὑπερξάντων, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, τοὺς μὲν ἠλευθερώσατε, τοὺς δ'³¹⁷ εἰς τὴν πατρίδα κατηγάγετε. Εἰ δὲ ἐδυστυχήσατε³¹⁸, καὶ τούτων ἡμάρτατε, αὐτοὶ μὲν ἂν δεῖσαντες ἐφρεύγετε μὴ πάθητε³¹⁹ τοιαῦτα, οἷα καὶ πρότερον³²⁰ ὤφελυσκιν, ἃ καὶ τοῖς ἀδικοῦσι σωθεῖσθαι διὰ τοὺς τούτων τρόπους³²¹ ὤφελυσκιν, ἃ καὶ τοῖς ἀδικοῦσι σωτηρία γίνεται· οἱ δὲ παῖδες ὑμῶν, ὅσοι μὲν ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἐν ὕβριζοντο· οἱ δ' ἐπὶ ξένης, μικρῶν ἂν ἔνεκα συμβολαίων³²² ἐδούλευον, ἐρημία τῶν ἐπικουρησόντων.

Ἄλλὰ γὰρ οὐ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι βούλομαι λέγειν, τὰ προκθέντα ὑπὸ τούτων οὐ δύναμαι εἰπεῖν³²³. Οὐδὲ γὰρ ἐνός κατηγόρου, οὐδὲ δυοῖν ἔργον ἐστίν, ἀλλὰ πολλῶν. Ὅμως δὲ τῆς ἐμῆς προθυμίας οὐδὲν ἐλλείπειται³²⁴ ὑπὲρ τε τῶν ἱερῶν, ἃ οὗτοι τὰ μὲν ἀπέδοντο³²⁵, τὰ δ' εἰσιόντες ἐμίαινον· ὑπὲρ τε τῆς πόλεως, ἣν μικρὰν ἐποίησαν³²⁶, ὑπὲρ τε τῶν νεωρίων, ἃ καθεῖλον· καὶ ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων, οἷς ὑμεῖς, ἐπειδὴ ζῶσιν ἐπαμύνηαι οὐκ ἠδύνασθε, ἀποθνεοῦσι βοηθήσατε· οἷμαι δ' αὐτοῦς³²⁷ ὑμῶν³²⁸ τε ἀκροᾶσθαι, καὶ ὑμᾶς εἰσεσθαι³²⁹ τὴν ἄφρον φέροντας· ἠγοῦμένους³³⁰ ὅσοι μὲν ἂν τούτων ἀποψήφισθητε, αὐτῶν θάνατον καταψηφισθε· ὅσοι δ' ἂν παρὰ τούτων δίκην λάθωσιν, ὑπὲρ αὐτῶν τιμωρίας πεποιημένους³³¹. Πάύσομαι κατηγορῶν. Ἀκήκοσθε. Ἐωρίκατε. Παπόνθητε. Ἐχθετε.³³² Δικάζετε.

310) Τῶν λ'. 311) Σὺς ἐξήρτουσαν ἐπὶ τὰς πόλεις νὰ παρεδοῦντε. 312) Αὐτόχειρας. 313) Εἰθισμένης. 314) Τόσον ἀσφαλὲς ὥστε εἰν ἔδύνατο νὰ τὴν καταλάβῃ ἡ θεία ἐκδικησις. 315) Ἐξ ὁμῶν. 316) Εἰς τὴν πατρίδα σας, ἧτις ἦτον τότε πολεμία εἰς σῆς. 317) Τοὺς μὲν, τοὺς ἐν τῇ πατρίδι παῖδας σας· τοὺς δὲ, τοὺς ἐν τῇ ξένη γῆ. 318) Ἄν εἰχθετε δυστυχῆσαι. δηλ. ἀποτόχει. 319) Ἢνα μὴ, ἢ μήπως. 320) Ἐξ αἰτίας τῶν τρόπων τούτων. 321) Συμβαλλομένων μισθῶν. 322) Ὅταν δηλ. εἰν προθήμια νὰ εἰπω εἰσαπαιξάν, εἰν δὲ ἐκθίσει ὡς ἐμίλλον νὰ πράξωσι. 323) Ὅμιλήται· εἰδεία ὅλην τὴν προθυμίαν καὶ προσπάθειάν μου. 324) Ἐπώλησαν. 325) Καταστρέφοντες τὴν δύναμιν τῆς πόλεως. 326) Ἐξ ὁμῶν. 327) Καὶ οἱ θελοῦν ἡλεῖσθαι ὁποῖον φῆρον δὲ φέρετε. 328) Τοὺς νεκροὺς ὑποκίβη. 329) Καταψηφισθε, θίνα- ναι αὐτῶν (τῶν νεκρῶν) ἐκείνους ὅσοι ἀποψηφισθε. Πεποιημένους δ' ὑπὲρ αὐτῶν (τῶν νεκρῶν) τιμωρίας (δηλ. ἐκδικήσαντας αὐτοὺς), ἐκείνους ὅσοι παρὰ τούτων (τῶν λ') δίκην λάθωσι. (τοὺς καταδικάσωσι). 330) Ἐχθετε εἰς τὴν ἐξουσίαν σας τὸν ἐνοχόν.

